ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

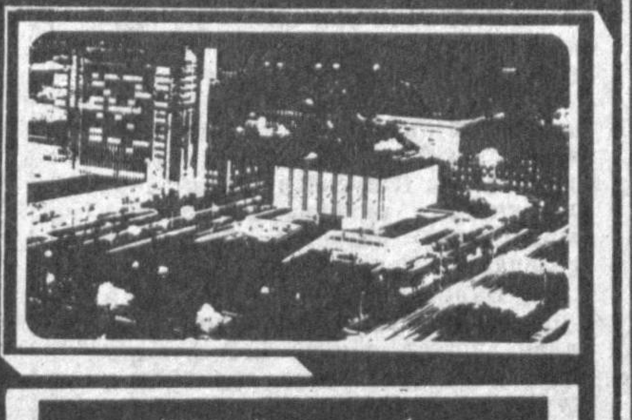

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 111 (8. 540) ◆ 1994 йил 19 сентябрь, душанба ◆ Сотувда эркин нархда

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 16 сентябрь куни Америка Қўшма Штатларининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Генри Лии Кларкни унинг илтимосига биноан қабул қилди.

Суҳбат чоғида АҚШ билан Ўзбекистон ўртасидаги амалий ҳамкорлик алоқаларини кенгайтириш юзасидан фикрлашиб олинди.

Суҳбатда Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири А. Комилов иштирок этди.

— Замонавий корхоналар барпо этиш ва ҳамкорликда сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш ҳар икки томон учун фойдалидир.

Делегация раҳбари тез орада кенг кўламли ишларни амалга ошириш учун барча шарт-шароитлар етарли эканини таъкидлаб, самимий қабул учун миннатдорлик билдирди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари Ў. Султонов, М. Усмонов ва бошқа расмий кишилар иштирок этдилар.

* * *

16 сентябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Клаус Якобс бошчилигидаги Ғарбий Европа ишбилармонлари делегацияси аъзоларини қабул қилди.

Суҳбатда қандолат маҳсулотлари ва ширинликлар ишлаб чиқариш борасида ҳамкорлик қилиш, қўшма корхоналар очиш, уларни замонавий техника воситалари билан таъминлаш масалалари муҳокама қилинди.

— Ўзбекистонда сизнинг маҳсулотингизга талаб катта,— деди Ислом Каримов.

* * *

Шу куни Клаус Якобс бошчилигидаги Ғарбий Европа ишбилармонлар делегацияси аъзолари Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ўткир Султонов билан учрашди.

Учрашувда Тошкент ва Янгийўл шаҳарларидаги қандолат фабрикаларини таъмирлаш, янги ускуналар билан жиҳозлаш, шунингдек, янги технология асосида ишлайдиган йирик қандолат фабрикасини қуриш ҳақида келишиб олинди.

(ЎзА).

ПОЙТАХТ ФАОЛЛАРИ ЙИҒИЛИШИ

16 сентябрь куни Тошкентда ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн олтинчи сессияси кун тартибига қўйилаётган масалалар муҳокамасига бағишланган фаоллар йиғилиши бўлди. Унда Тошкент шаҳридан сайланган Ўзбекистон халқ депутатлари, туман ҳокимлари, ҳуқуқ-тартибот идоралари ва ташкилот раҳбарлари иштирок этди.

Йиғилишни шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов бошқарди.

Ўзбекистон Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи Эркин Халилов ўн иккинчи чақириқ республика Олий Кенгашининг ҳисобот давридаги иши ва бўлажак сессия муҳокамасига қўйилаётган асосий масалалар тўғрисида маъруза қилди.

Йиғилишда Ўзбекистон Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари Борис Бугров қатнашди.

(ЎзА).

МУҚОБИЛ УСУЛ

Бундан икки йил аввал пойтахтимизда енгил саноат илмий-техника жамияти қошида чеварлик мактаби иш бошлаган эди.

Республика фан ва техника уйида очилган ушбу мактаб «Любакс» номи билан тикувчи қизлар орасида машҳур. Замонавий либослар моделини ишлаб чиқувчи тўгарак шу кунгача 1350 қизга тикувчиликнинг ҳали кўпларга номаълум бўлган сир-асрорларини ўргатди. Машғулотларда тезкорлик билан энг муқобил усулда либосларни бичиб, тикиш, қомати турлича бўлган кишиларнинг қаддига мос кийимларни ўлчаб кўрмасданоқ тайёр қилиш ўқитилади. Дарсларда пухта ўқув қўлланмаларидан фойдаланиш билан бирга видеокассеталарга ёзилган чеварликнинг махсус усуллари ҳам намойиш этилади. Ҳозир бу ерда ўқув дарсликларни ўзбек тилига ўгириш устида катта ишлар олиб борилмоқда. Яқин кунларда ўзбек тилида ўқитиладиган «Любакс» чеварлик мактаби машғулотлари ҳам иш бошлайди.

Назокат УСМОНОВА.

* *Шаҳар—қишлоққа*

БОБОДЕҲҚОНЛАРИМИЗНИ ЎЙЛАБ

Бободеҳқонларимиз учун ёз бўйи тер тўкиб етиштирган «оқ олтин»нинг бир мисқолини ҳам нобуд қилмай териб олиш вақти келди. Бунда айниқса техниканинг ҳиссаси катта бўлмоғи керак. Чунки фақат пахта териш ёки кўрак чувиш машиналари ёрдамида республикамизда етиштирилган пахтани ёғин-сочинга қолдирмай, қисқа фурсат ичида териб олиш мумкин.

Хўш, шундай экан, пахтакорларга «оқ олтин» йиғим-теримида машиналар ҳамда эҳтиёт қисмлар ўз вақтида етказиб бериляптими? Биз ана шу ва бошқа саволларга жавоб топиш мақсадида Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасида бўлдик, ишчиларнинг бу борада қилаётган ишлари билан танишдик.

Бирлашманинг 4-йиғув цехидамиз. Ишчиларнинг қўли қўлига тегмайди. Уларнинг ҳаммаси машиналарнинг тайёр қисмларини йиғиш билан овора.

— Бирлашмамизда асосан қишлоқ хўжалиги учун чигит экиш сеялкалари ҳамда кўрак чувиш машиналари ишлаб чиқарилади, — дейди цех бошлиғи Эргаш Шарипов. — Бу йил пахтакорлар ана шу машиналарни ўз вақтида олиб турди. Бунда йиғувчилардан Тўра Нормуҳамедов, Қўчқор Орипов каби ишчиларнинг ҳиссаси катта бўлаяпти. Нимага деганда улар машиналарни сифатли йиғибгина қолмай, ёш ишчиларни ҳам самарали ишлашга ўргатмоқдалар.

— Шу йил май ойларидан бошлаб корхонамизда кўрак чувиш машиналарини ишлаб чиқариш вақтинча тўхтатилди, — дея гапга қўшилди бирлашма бош директорининг ўринбосари Маҳамаджон Восиқов. —Чунки омборда ўтган йилдаги захиралар ҳамда шу йил ишлаб чиқарилган машиналарнинг 475 таси тўпланиб қолди. Деҳқонлар эса бор-йўғи 40 тача машинани олиб кетишди. Сабаби ўтган йили улар кўрак чувиш машиналарини кўплаб олиб, бу йилнинг ғамини еб қўйганди. Ундан кейин деҳқонлар бу машиналарнинг бирмунча қиммат бўлганлиги сабабли янгисини олиш ўрнига эскисини ишлатишни афзал кўришмоқда. Лекин пахта йиғим-терими тамом бўлгунча бободеҳқонлар бу машиналардан яна 70—80 тасини олиб кетишни мўлжалламоқда. Бунинг учун корхона захирасидаги машиналар бемалол етиб, ортиб кетади.

Бироқ корхона чигит ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини экадиган машиналарни ишлаб чиқаришни тўхтатгани йўқ. Айни пайтда захирада 765 та сеялка бўлишига қарамасдан бу мосламалар йиғилмоқда.

Ҳозирги кунда бирлашма хашак ўриш машиналарини ишлаб чиқаришга катта эътибор бермоқда. Нимага деганда айнан ана шу машинага мижоз кўп. Шунинг учун корхона ойига 100 та шундай мосламаларни деҳқонларга етказиб бериб турибди. Шу йил 8 ой ичида корхонада шу машиналарни ишлаб чиқариш 1380 тага етди.

Корхонада машиналарга эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқариш ҳам яхши йўлга қўйилган. Мисол учун ҳозир захирада 17 миллион сўмлик эҳтиёт қисмлар мавжуд. Бугунги кунгача пахтакорлар ана шу эҳтиёт қисмларнинг бир миллион сўмдан ортиғини олиб кетишди. Бунинг сабаблари кўп. Биринчидан пахтакорлар эски машиналарни эҳтиёт қисмларсиз ишлата олмайди. Иккинчидан деҳқонларга янги машина сотиб олгандан кўра эски мосламаларни тузатиб ишлатиш арзон ҳамда қулай.

Бирлашма ишчи ва хизматчиларининг шу кунлардаги қилаётган ишлари чиндан ҳам мақтовга лойиқдир. Ишчилар шаҳримиздаги баъзи бир корхоналардаги каби хом ашё йўқ, деб қўл қовуштириб ўтиришгани йўқ. Айни пайтда улар қишлоқ хўжалигини машина ҳамда эҳтиёт қисмлар билан тўла таъминлабгина қолмай, деҳқонлар ғамини ўйлаб захирага ҳам кўплаб маҳсулотларни йиғиб қўйди. Бу эса деҳқонларимизга жуда қўл келмоқда.

Ғиёс ЮНУСОВ.

СУРАТЛАРДА: бирлашманинг илғор ишчиларидан Х. Кобец ва М. Ҳидоятова; корхона цехларида иш қизғин.

Козим Ўлмасов олган суратлар.

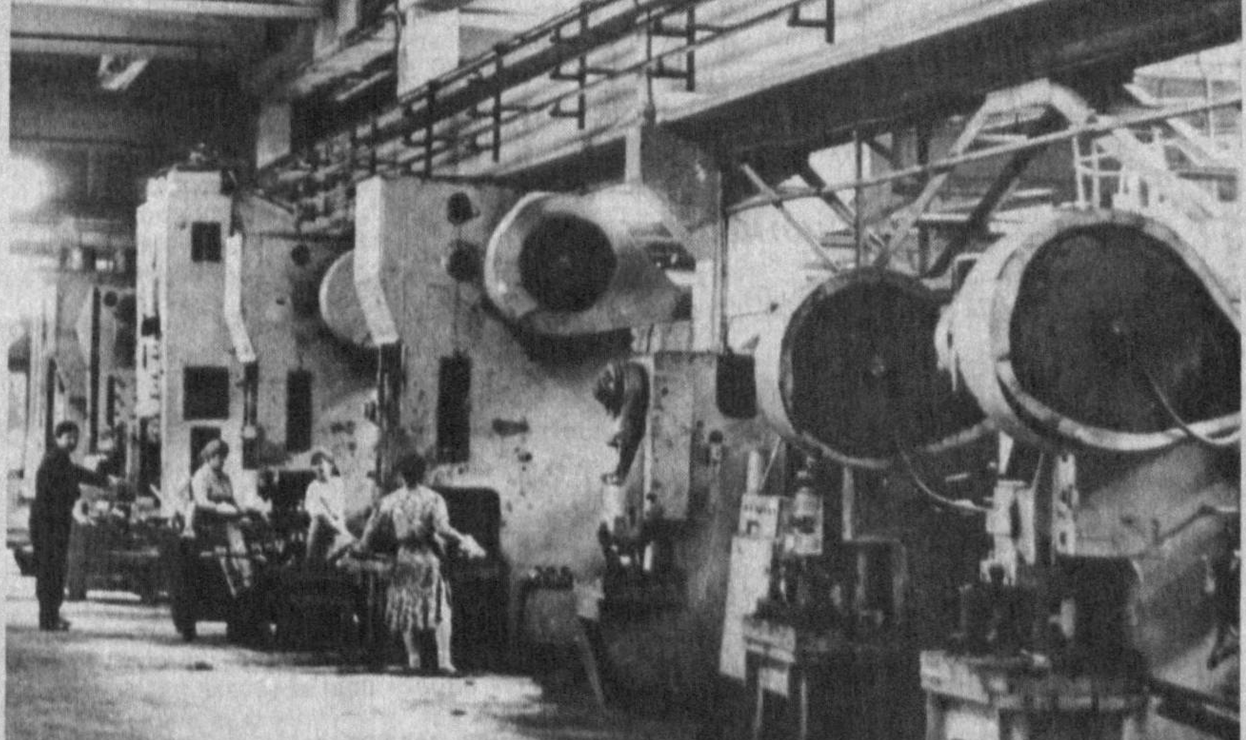

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Миллий байрам — Мустақиллик куни муносабати билан Австралия Бош губернатори Бил Хайден, Филиппин Республикаси Президенти Фидель Рамос, Малайзия давлати бошлиғи Туанку Жаафар ибни Алмарҳум Абдул Раҳмон, Монголия Президенти Пунсалмаагийн Очирбат, Ямайка Бош вазири П. Ж. Пэттерсон Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов номига самимий қутловлар йўлладилар.

● Навоий вилояти фаолларининг йиғилишида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши XVI сессияси кун тартибига киритилган масалалар муҳокама этилди.

● Қаршида ҳосил байрами бўлиб ўтди.

● Асака шаҳрида бунёд этилаётган йирик автомобиль заводи учун жиҳозлар ортилган дастлабки олтита вагон Корея Республикасидан келди.

● Қоракўл шаҳрида ҳадемай троллейбус қатнови йўлга қўйилади. Ҳозир шаҳарнинг эски маҳаллаларини темир йўл бекати ҳудуди билан боғловчи йўл кенгайтирилиб, электр симлари ўтадиган мустаҳкам темир бетон устунлар ўрнатилмоқда.

● Кеча республикамиз ўрмончилари ўзларининг анъанавий касб байрамларини нишонладилар.

● Қорақалпоғистон Республикасининг Мўйноқ туманидаги «Оққалъа» жамоа хўжалиги чорвадорлари саноат асосида қимиз тайёрлашни йўлга қўйдилар. Махсус шишаларга қуйилиб тайёрланган 1 тоннадан ошиқроқ қимиз ичимлиги даволаш муассасаларидаги беморларга етказиб берилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● 16 сентябрь куни Ўзбекистон Республикасининг Россия Федерациясидаги элчихонасида Ўзбекистон билан Чад Республикаси ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатиш тўғрисидаги ҳужжат имзоланди.

● Россия Президенти Борис Ельцин Бош вазир Виктор Черномирдин билан учрашди. Суҳбат пайтидаги бош масала Москвада бўлиб, ўтган грузин-абхаз музокаралари тўғрисидаги масалалар бўлди.

● 20 сентябрда Россия Федерацияси Президентига «Россия Федерацияси аҳолиси турмуши даражасининг барқарорлашуви» номи остидаги дастур тақдим этилади. Фармонлардан бирининг лойиҳасида 1 январдан бошлаб даромади энг паст даражада бўлган кишиларнинг ҳаммасига уларнинг эҳтиёжи учун нафақалар тўлаш кўзда тутилган.

● Симферополда қурғоқчилик боисидан уйларга икки марта — эрталаб ва кечқурун сув берилмоқда. Вабо билан касалланганлар аниқланди.

● Волжск автомобиль заводида ишлаб чиқаришнинг пасайиши давом этмоқда. Август ойининг ўзидагина йиғув конвейеридан белгиланган режадагидан 12 мингта машина кам тушириб олинди.

● Москва банклараро валюта савдосида АҚШ долларининг қиймати яна сакради ва у 2307 рублни ташкил этди.

● Германия, Чехословакия, Венгриядан қўшинларни олиб чиқиш тўғрисидаги масалани Горбачевнинг бир ўзи ҳал қилган эди, деб баёнот берди собиқ СССРнинг собиқ бош вазири Николай Рижков. Биргина Э. Шеварднадзе бундан мустасно эди. Ставрополда Горбачев Колль билан қўшинларимизни тўрт йил мобайнида олиб чиқиб кетиш тўғрисида келишганлиги тўғрисидаги юз берган далилдан биз огоҳ бўлган эдик. Ана шу «шошқалоқлик» учун немислар бизга 16 миллиард марка тўлашлари керак эди.

ХОРИЖДА

● Россия ва Бразилия ядровий қувватдан тинчлик мақсадларида фойдаланишда ўзаро ҳамкорлик қиладиган бўлдилар. Бразилиа шаҳрида имзоланган ҳукуматлараро битимда ана шу ҳақда хабар қилинди.

● Албан маъмурлари ўз мамлакатларига грек фуқароларининг келишини таъқиқладилар. Грек-албан чегарасидаги божхона вакиллари ана шу ҳақда хабар бердилар.

● Ўтган шанбада Тинчлик куни нишонланди.

● АҚШда резервдагиларни армияга чақириш эълон қилинди. Гаити соҳилларига «Эйзенхауэр» кемаси йўл олди.

● Теҳронда Тожикистон раҳбарлари муҳолифатдаги делегация билан ўт очишни вақтинча тўхтатиш тўғрисидаги келишувга эришдилар. Шартнома тожик-афғон чегарасига халқаро кузатувчилар келган кундан бошлаб кучга киради.

● Француз руҳшунос олимлари рисоладаги ҳайдовчининг робот суратини туздилар. У ўттиз ёшли, турмушга чиққан, рўзғор юмушларини жон-дилдан севадиган, ўн йилдан ортиқ машина ҳайдаш тажрибасига эга бўлган, кичик ҳажмли автомобиль ҳайдашни ёқтирадиган аёл бўлиб чиқди.

● Американинг Мичиган штатидаги «Интерлокин» мусиқа марказида бўлиб ўтган халқаро танлов якунларига кўра ҳамюртимиз Яйра Матёқубова давримизнинг энг иқтидорли скрипкачиларидан бири деб аталди. Яйрага бу ерда бир йил таҳсил кўриш ҳуқуқи берилди.

● Осиё қитъасидаги ўтган йилги чемпионлар доирасидаги мусобақада Теҳроннинг «Сайпа» командаси билан Фарғонанинг «Нефтчи» учрашуви 2:2 ҳисобида якунланди.

Тошкент шаҳар ҳокимлигида

Тошкент шаҳар ҳокими К. Н. Тўлагановнинг фармойиши билан Б. Н. Мақсудхўжаев Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари — қурилиш, меъморчилик, транспорт ва алоқа мажмуининг раҳбари этиб тайинланди.

* * *

Мақсудхўжаев Бахтиёр Ниғмонович — 1946 йилда туғилган, ўзбек, олий маълумотли, Тошкент автомобиль йўллар институтини тугаллаган.

Меҳнат фаолиятини 1966 йилда чилангарликдан бошлаган. Шундан кейин «Шаҳар йўлқурилиштаъмирлаш» тресті механизациялаш бошқармасида уста, прораб, бош муҳандис, бошлиқ бўлиб ишлаган. 1983 йилда Миробод туман ижроия қўмитаси раисининг ўринбосари, 1987 йилда эса «Тошқурилишмеханизация» тресті бошқарувчиси этиб тайинланган. 1993 йилдан «Тошкентқурилиш» корпорацияси раисининг ўринбосари, «Шавкатли меҳнати учун» медали билан мукофотланган.

* *Пойтахтимиз жамоли*

ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ БОҒИНИНГ ЯНГИЧА ЧИРОЙИ

Алишер Навоий номли Ўзбекистон миллий боғи ҳамшаҳарларимизнинг севиб ҳордиқ чиқарадиган сўлим ва хушманзара масканларидан биридир. Айниқса, буюк мутафаккир бобомиз Алишер Навоийнинг салобатли ҳайкали боғнинг ҳуснига ҳусн қўшиб туради. Шуниси қувонарлики, ҳозир боғни янада кенгайтириб, обод ва кўкаламзор қилиш ишлари бошлаб юборилди.

— Бугун тошкентликлар ва пойтахтимиз меҳмонлари учун энг файзли дам олиш гўшаларидан ҳисобланмиш Алишер Навоий номли Ўзбекистон миллий боғини янада кўкаламзорлаштириш мақсадида иккинчи босқич ишлари бошланди, — дейди биз билан суҳбатда Тошкент шаҳар меъморчилик ва қурилиш бош бошқармасининг бошлиғи Маҳаммаддамин Расулов. — Жумладан, боғ атрофидаги путурдан кетган уйлар, эски ҳаммом, айрим ташкилотларнинг бинолари олиб ташланди. Бунда албатта бебаҳо тарихий ёдгорлик сифатида Абулқосим мадрасаси сақлаб қолинди. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш жоизки, режага асосан собиқ комсомол кўлининг орқа томонидаги қаровсиз ётган ерлар ҳам қамраб олинади. Натижада миллий боғнинг ҳудуди 100 гектаргача кенгаяди. Кўл ҳам иложи борича кенгайтирилади, шунингдек сув бўйида қўшимча оромгоҳлар, чойхоналар бунёд этилади. Бундан ташқари дунёга донг таратган буюк ўтмишдошларимиз сиймолари ўрнатилиб, келгусида боғга янада таровaт ва файз бахш этиш мўлжалланмоқда.

Бу ишларни бажаришга «Тошбошрежа» илмий-тадқиқот лойиҳа институтининг етакчи мутахассислари жалб этилди. Ҳозир кенгайтириладиган ерларни ўрганиш, геологик тадқиқотлар ўтказиш ишлари бошлаб юборилди. Сўнг эса миллий боғни кўкаламзорлаштириш бўйича иккинчи босқич ишларининг лойиҳалари тузилиб асосий юмушлар қизиб кетади. Ана шулар ҳақида «Оқшом» газетаси ўз муштарийларини мунтазам хабардор қилиб боради.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

* *Қиш—тайёргарликни ёқтиради*

КЎМИР ТАЪМИНОТИ ҚАНДАЙ БЎЛАДИ?

Шаҳримизнинг қайси жабҳасига назар ташламанг, кузги-қишки ишлар ва тайёргарликлар қизғин олиб борилмоқда. Айниқса кўмир сақлаш омборларида ҳам бугунги кунда қишга ҳозирлик ишлари жадал бораётир. Тошкент шаҳар ўрмон хўжалиги маҳсулотлари, қурилиш моллари ва кўмир билан савдо қилиш корхонасининг раҳбари Носир Ўмаров қилинаётган ишлар ҳақида шундай деди:

— Маълумки, қиш тайёргарликни ёқтиради. Шуни ҳисобга олиб барча мутасадди ташкилотлар ва шаҳар ҳокимлиги томонидан қишга ҳозирлик кўриш учун, айниқса кўмир ёқадиган аҳолига ва ташкилотларга кўмирни 1 октябрга қадар керагича жамғариб олиш мажбурияти қатъий юкланди. Кўмир сотиб олиш учун шаҳар ҳокимлиги томонидан 2 миллион сўм ажратилиб, бу маблағ зудлик билан мутасадди ташкилотларга жўнатилди. Натижада 12 сентябрдан бошлаб омборларимизга вагон-вагон «қора олтин»лар келиб тушмоқда.

Режамизда жами 149 минг тонна кўмир ҳар йили қабул қилиб олиб, унинг 142 минг 900 тоннаси аҳолига сотилади, қолган 7 минг тоннаси эса бюджетдаги ташкилотларга тарқатилади.

Ҳозирги шароитни тўғри тушуниб етган айрим ташкилотларимиз, яъни «Ўзкўмиршартномасавдо» (раҳбари Маҳкам Азимов) ҳамда «Ўзбеккўмир» бирлашмасидагилар яқиндан ёрдам беришиб, шаҳримиз аҳолиси учун ҳар куни 1000 тоннадан кўмирни жўнатиб туришибди. Шунга яраша бизлар ҳам аҳолига қулайлик бўлсин деб 1-автотранспорт корхонаси ҳамда 127-автобаза билан шартнома тузиб, сотиб олинаётган кўмирлар ўз вақтида манзилларга етказилишига аҳолида эътиборни қаратмоқдамиз.

Мавжуд учта кўмир омборларимиз шаҳримиз туманларининг ҳар бирига хизмат қилмоқда. Миробод туманидан жой олган 1-омбор Бектемир, Мирзо Улуғбек, Яккасарой туманларига, Собир Раҳимов туманига жойлашган 2-омбор Шайхонтоҳур, Юнособод туманларига, Сергелидан ўрин олган 3-омбор эса Ҳамза, Чилонзор ва Акмал Икромов туманларига хизмат қилади.

Ўтган саккиз ой давомида захирадаги 68 минг 408 тонна кўмир аҳолига сотилди. Бу ўтган йилги жамғарилган кўмир ҳисобидан. Шу ўринда бир фикрни таъкидлаб ўтмоқчиман. Омборларга бириктирилган туманларнинг фаоллари ҳамда маҳаллаларнинг оқсоқоллари ўз ҳудудларида кимларга кўмир жуда зарурлиги ҳақида бизларга олдиндан хабар бериб қўйсалар яхши иш бўлар эди. Масалан, Акмал Икромов ва Шайхонтоҳур туманларидан жуда кўплаб кишилар муддатидан олдин қишлик учун кўмирларини жамғариб олишди. Чунки бу туманнинг оқсоқоллари бизларга алоҳида рўйхат тузиб беришган эди. Шунинг учун бошқа тумандагилар ҳам бу ишга масъулият билан ёндошсалар айни муддао бўлар эди.

Ҳозирги кунда кўмир қазиб олиш ва уни шаҳарга келтиргунча бўлаётган сарф-харажат 1 тонна кўмир учун 49 сўмни ташкил этади. Лекин аҳолига транспорт хизмати ҳисобга олинмаган ҳолда 23 сўм 50 тийиндан сотилмоқда. Оралиқдаги бўлаётган харажатнинг қолган қисми давлат бюджети ҳисобидан бўлаётир. Шунинг учун «қора олтин»имизни ҳам беҳудага сарфламай тежаб-тергасак бу йилги қишдан ҳам қийналмай чиқиб оламиз.

Гулзода МАМБЕТОВА.

* *Газетанинг шу сонига*

ТОШКЕНТЛИК ТЎҚИМАЧИЛАРГА ХАЛҚАРО СОВРИН

● Тошкент тўқимачилик комбинати ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасига қувончли хабар келди. Унда комбинатнинг рақобатбардош ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқаргани, шунингдек, ўз мамлакатининг иқтисодиётини юксалтириш ва жаҳон иқтисодиётига қўшган ҳиссаси учун Марказий Осиё минтақасида биринчи корхона сифатида «Олтин Глобус» халқаро совринига сазовор бўлганлиги айтилади.

Бу халқаро соврин Шарқ Тараққиёти фонди томонидан таъсис этилган. У Америка хусусий бизнеси тадбиркорлари ташаббуси асосида ташкил қилинган. Фонднинг асосий мақсади Шарқ иқтисодиётидаги ўзгаришлар учун дастурлар ва лойиҳаларни маблағ билан таъминлашдир.

Америкалик сармоядорларнинг ихтиёрий равишда берган бадаллари эвазига ўз капиталини ташкил этган бу фонд Шарқ иқтисодиётини ривожлантириш борасида кўпгина саъй-ҳаракатлар қилмоқда. У лойиҳаларни ҳаётга тадбиқ этиш, инвестиция дастурларини жорий қилиш, бизнес режаларини тайёрлаш ва шу каби жуда кўп салмоқли вазифалар билан шуғулланиб келмоқда.

Шу билан бирга Шарқ Тараққиёти фонди уларнинг мамлакатларидаги оғир аҳволга қарамай, ўз бизнесининг юксак даражасини доим қўллаб-қувватлаб туради.

Уларнинг қилаётган саъй-ҳаракатларига ёрдам бериш мақсадида шундай корхоналарни ҳар йили «Олтин Глобус» халқаро соврини билан тақдирлашга қарор қилинган.

1993 йилги совринни тантанали топшириш маросимининг ташкилотчиси фонднинг Европа ваколатхонасидир. Ана шу маросимга Тошкент тўқимачилик комбинати ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Ботир Эргашев ҳам таклиф этилган. Бу маросим 1994 йилнинг 25—28 сентябрида Копенгагенда (Дания) ўтказилади. Шунингдек, у индустриал автоматлаштириш, электроника, робот техникаси, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, компьютер технологияси бўйича энг йирик Скандинавия кўргазмасига ҳам таклиф этилган. Бу кўргазмада 1200 га яқин турли компаниялар қатнашади. Ана шу вақтда Данияда бўлиб ўтадиган «Скандинавияда бизнесни жорий қилишнинг имкониятлари» деб аталадиган халқаро семинар ҳам ўтказилади.

Воҳид ОРИПОВ.

Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт

ХОМ АШЁ ЕТАРЛИ БЎЛАДИ

«Тошкент тўқимачилик комбинати» ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмаси бу йил ўз буюртмачиларига 14380 тонна калава, 100,6 миллион метр хом сурп, 176,6 миллион метр тайёр газлама, 260 миллион дона шартли ғалтак ип етказиб беришни режалаштирган. Белгиланган режаларни ортиғи билан бажариш учун хом ашё манбаи бисёр бўлиши керак. Хўш, комбинатда бу борада аҳвол қандай? Шу савол билан биз таъминот бўлими бошлиғи Бозор Бўтаевга мурожаат қилдик.

— Бозор Гадоевич, комбинатнинг равнақи айтиш мумкинки, таъминот масаласига боғлиқ. Тўқимачилик саноатининг асосий хом ашё манбаи пахта ҳисобланиб келинган. Айтинг-чи, бугунги оғир шароитларда биз эмин-эркин бежирим газламалар ишлаб чиқаришимиз учун пахта етарлими?

— Бизнинг таъминот бўлимимизга бугун ҳар қачонгидан ҳам оғир. Собиқ иттифоқ парчалангач, барча республикалар бир-бирига узвий боғлиқлиги яққол кўринди. Дейлик, бизда бор нарса уларда йўқ, уларда бўлган нарса эса бизда йўқ. Тўқимачилигимизнинг асосий хом ашёси ҳисобланган пахтани биз қўшни Тожикистоннинг «Бўстон» давлат хўжалиги ҳамда Самадов номли илмий тажриба заводидан, шунингдек республикамиздаги Сирдарё, Қорақалпоғистон, Тошкент вилоятларидан келтираяпмиз. Ингичка толали пахтанинг харид баҳоси тоннасига 1,8 миллион сўмни ташкил этмоқда.

— Ўҳў, биргина пахтанинг нархи «осмон»да-ю, қолган химикат, бўёқлар, лампалар баҳоси қандай?

— Россия Федерациясининг марказида корхонанинг савдо уйини ташкил этганмиз. У ерда сотилган маҳсулотларимиздан тушган маблағга ипни бўяйдиган метасиликат оламиз. Бир тонна бўёқ ҳозирда 12 миллион сўмни ташкил этмоқда. Украинадан ип ўтказадиган мослама «копсик» олишга шартнома тузганмиз. Ҳали пул ўтказа олганимиз йўқ. Яқинда ўзимиз шаҳардаги омборларнинг биридан 30 минг дона ДС-40 кундузги лампасини харид қилдик. Уларнинг ҳар бири 800 сўмданга тушди. Электр лампочкалардан 150 ваттлигини ҳам харид қилиб қўйдик. Қурилиш материалларидан 4800 та шиферни болалар боғчаларига, ётоқхоналарга, шунингдек қурилиш-таъмирлаш бошқармаларига тарқатдик.

— «Копсик»лар тўғрисида гапириб ўтдингиз. Бизда шу мослама жуда қамёб саналадиган бўлиб қолди-а?

— Ҳа, кейинги пайтда «копсик»ка бўлган эҳтиёж ортмоқда. Бу маҳсулотларни бизга Украинадаги ҳамкорларимиз етказиб беришлари керак. Улар етказиб бергунча биз бошқа йўлларини ахтармоқдамиз. Авваллари пахтадан чиқадиган чиқиндини илгари чиқариб ахлатга ташлардик. Ҳозир буни ҳам фойдаланишни йўлга қўйдик. Кўзи ожизлар жамияти билан шартнома тузиб, уларга сотдик. Эвазига бизга копсик тайёрлаб беришаяпти. Ёмон эмас. Бундан ташқари дастгоҳлар учун тасмалар ҳам жуда зарур хом ашё саналади. Механика заводининг директори Оқилжон Зупаровнинг ташаббуси билан янги турдаги тасмаларни турли хил кўринишдагиларини ишлаб чиқаришни йўлга қўймоқчимиз. Тасма тайёрлаш учун зарур бўлган кардни ҳам ўзимиз ишлаб чиқарамиз. Ангрендан эса пахтанинг ипидан тайёрланадиган хом ашёни оламиз. Бир туркуми аллақачон тайёрланиб, фабрикаларга синаб кўриш учун берилди.

— Бозор Гадоевич, мана салкам икки йилдирки комбинатда крахмал моддаси тўғрисида, унинг танқислиги ҳақида бонг урилади. Бу муаммо ҳал бўлдими ёки аҳвол ҳамон ўша-ўшами?

— Комбинатимиз ишлаб чиқаришлари учун бир йил мобайнида 650 тонна крахмал керак. Биз ҳозир 460 тоннасини олдик. Россиянинг Рязань шаҳридаги бир завод билан шартнома туздик. Қачонки пул топсак у ердан ҳам келтирамиз. Енгил саноат ассоциацияси ташаббуси билан «Тўқимачи» давлат хўжалиги теграсида крахмал ишлаб чиқарадиган завод қуриб бўлинди. Энди ускуналар сотиб олинса бас, қарабсизки, республикамиздаги барча тўқимачилик комбинатлари крахмал излашдек қийин муаммодан қутилган бўларди.

Суҳбатдош Баҳодир ОРИПОВ.

Иш билан бандлик

АРҒАМЧИГА ҚИЛ ҚУВВАТ

Бандлик тўғрисида республика Қонунини ҳаётга тадбиқ этишда ҳамда фуқароларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш, ишсизларни ишга жойлаштириш каби масалаларни ҳал этишда меҳнат, бандлик бўлимлари катта ҳисса қўшмоқдалар. Юнусобод туманида бу борада қандай тадбирлар амалга оширилмоқда? Мухбиримизнинг ана шу саволига Юнусобод туман бандлик хизмати раҳбари вазифасини бажарувчи Маъсуда Каримова қуйидагича жавоб берди:

— Бўлимимизга йил бошидан буён 1101 нафар фуқаро, шу жумладан август ойида 118 фуқаро ишга жойлашиш масаласи бўйича мурожаат қилди. Улардан 779 нафари ишга жойлаштирилди.

Бўлимимиз ишсиз аҳолини касбга йўналтириш, бошқа касбларни эгаллашлари учун қайта ўқишларига ва маълумот олишларига ҳам кўмаклашяпти. Йил бошидан буён мурожаат этган 192 кишидан ходимларни тайёрлаш марказида бошқа касбларга ўқиш учун 64 кишига йўлланма берилди. Бугунги кунда улардан 52 нафари ўқишяпти.

Бандлик хизмати бўйича тафтиш йиғилишлари бўлиб ўтяпти. Тафтиш баённомасига асосан шу кунгача ҳаммаси бўлиб 275 кишига ишсизлик мақоми берилди. 100 кишига муддатидан олдин пенсия тайинланди. 165 кишига эса нафақа белгиланди. Бу мақсадларга август ойининг ўзида 5 минг 661 сўм маблағ сарфланди.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, туманимиздаги корхона, муассасалар бандликка кўмаклашиш жамғармасига 2 фоиз миқдорда маблағ ўтказмоқда. Арғамчига қил қувват деганларидек, бу фуқароларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя килишимизда катта мадад бўляпти.

Аҳолини иш билан таъминлаш хизматига корхона ва муассасалардан бўш иш жойлари ҳақида мунтазам маълумотномалар беріляпти. Туман бўйича ҳаммаси бўлиб 1621 бўш иш жойи мавжудлиги аниқланди. Саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа, тиббиёт соҳалари ана шулар жумласидандир.

Кейинги пайтларда ҳудудимизда кичик корхона ва ширкатлар очилди. Натижада янги иш жойлари кўпайди. Бу эса 1 минг 611 кишини иш билан таъминлаш имконини берди.

Туманимизда 48 та маҳалла бўлиб, уларда 290 минг аҳоли истиқомат қилади. Ходимларимиз улар билан яқиндан алоқа ўрнатганлар. Маҳаллаларда ўтказилаётган тадбирларда, кенгашларда фаол иштирок этишяпти. Маҳаллаларда янги иш жойлари ташкил этиш, кичик корхоналар очишга ҳамда уларни ишчи кучи билан таъминлашга кўмаклашмоқдалар. Бундан ташқари Наврўз, Мустақиллик байрамлари муносабати билан кўп болали оилалар, кам таъминланган, вақтинча ишсизларга моддий ёрдам кўрсатиляпти.

Бугунги кунда аҳолини ишга жойлаштириш бўлимида иш билан банд бўлмаган аҳолининг ҳисоб варақаси юритиляпти. Компьютерлар ёрдамида вақтинча иш билан банд бўлмаган фуқароларга корхона, муассаса, ташкилотлардан мос келадиган ишлар қидириляпти. Ходимларимиз меҳнат биржалари томонидан ўтказилаётган ярмаркаларда ҳам фаол иштирок этишяпти. Ўйлаймизки, бандлик хизмати ходимлари бундан буён ўз олдиларида турган вазифаларни сидқидилдан бажара бориб, вақтинча иш билан банд бўлмаган аҳолини иш билан таъминлашга ўз ҳиссаларини қўшадилар.

Мавлуда МИРЗАЕВА.

Облахат Баҳауддинов Тошкент агрегат заводининг таъмирлаш-механика цехида қарийб 28 йилдан бери ишлаб келади. У шу муддат ичида корхонадаги дастгоҳ ва ускуналарни таъмирлаш учун қанчадан-қанча эҳтиёт қисмлар тайёрлаб берди. Шу билан бир қаторда у ўзига муносиб бир қанча шогирдларни ҳам етиштирди. Айни пайтда бу шогирдлар самарадорликни ошириб, сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришда устозидан қолишмаяпти.

СУРАТДА: Облахат Баҳауддинов навбатдаги эҳтиёт қисмга ишлов бермоқда.

Виктор Багаев олган сурат.

НОМЛАРИ АСЛО ЎЧМАГАЙ!

«ХОТИРА» КИТОБИНИНГ БИРИНЧИ ЖИЛДИ БОСМАДАН ЧИҚДИ

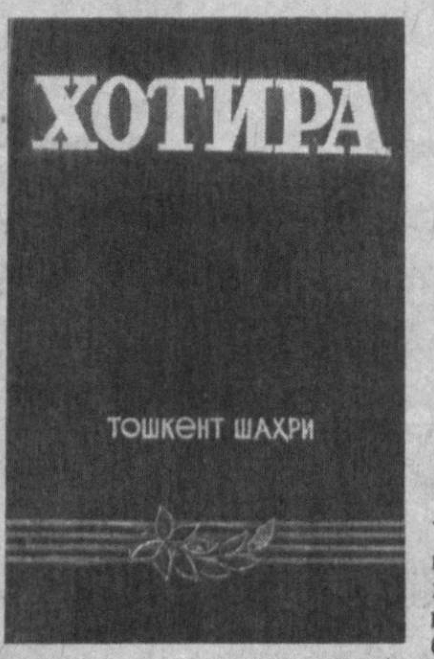

Фашизм устидан қозонилган Ғалабага 50 йил тўляпти. Бу ғалаба ўзбек халқи тақдири учун ҳам катта аҳамиятга эга. Шу сабабли Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1994 йил 16 мартдаги Фармони билан 1941—1945 йиллардаги урушда фашизм устидан қозонилган ғалабанинг 50 йиллигини мамлакатимизда умумхалқ байрами сифатида нишонланади. Ана шу Фармонда Ўзбекистон Республикаси фахрийлари ташкилоти кенгаши, Республика Мудофаа вазирлиги, Давлат Матбуот қўмитасининг 1995 йил апрелига қадар давлат буюртмасига мувофиқ ва давлат ҳисобидан Хотира китоблари нашр этиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинганлиги алоҳида таъкидланган. Шу асосда ҳозир шаҳид бўлган жангчиларимиз хотирасини абадийлаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар Хотира китоблари нашр этилмоқда.

Бу хотира китобларининг илк «қалдирғочи» босмадан чиқди. У Тошкент шаҳри бўйича тайёрланаётган тўрт жилдлик нашрнинг биринчисидир. Китоб Тошкент шаҳар меҳнаткашларининг 1941—1945 йиллардаги уруш даври фаолияти акс этган тарихий очерк билан бошланади. Китобнинг асосий қисмида жами 52 минг ҳамшаҳримиз ҳақида маълумот берилади. Булар урушда ҳалок бўлган ва бедарак йўқолган ҳамшаҳарларимиздир.

Уларнинг туғилган йили, ойи ва жойи, қайси қисмда хизмат қилгани, ҳарбий унвони, қачон ва қаерда ҳалок бўлгани ёки бедарак йўқолган жойи, аниқ бўлса, қаерда дафн этилганлиги кўрсатилган.

— Китобхон ўзига тегишли одамни шунча катта рўйҳат орасидан қандай топиб олиши мумкин?

Бу саволга нашрнинг масъул котиби Абдурашид Мажидов шундай жавоб беради:

— Китобхон керакли фамилия ёки номни аввало жангчи армияга чақирилган тумандан қидиради, агар у ерда топилмаса, китоб охирида берилган иловадан топиши мумкин. Китобнинг охирги, тўртинчи жилдидаги иловада эса армия сафига Тошкентнинг қайси туманидан чақирилганлиги номаълум бўлган жангчилар ҳамда китоб босмага тушиб кетгандан кейин келган материаллар келтирилди.

Китоб материалларини йиғишда, уни нашрга тайёрлашда, шаҳар ҳокимлиги, архив, туман мудофаа бўлимлари, фахрийлар ва ёшлар ташкилотлари, «Прометей» клуби изтопарлари ҳамда шаҳардаги бошқа муассасалар ходимлари катта иш олиб бордилар.

Шу вақтгача Ўзбекистонда бу хил тарздаги китоблар чоп этилмаган эди. Ватаним, халқим деб шаҳид кетганлар ёди тарихда биринчи марта ана шу йўсинда абадийлаштирилмоқда. Азиз оталаримиз, акаларимизнинг ўлмас номлари истиқлол туфайли, миллий қадриятларимизга қайтаётганлигимиз боис абадий муҳрланиб қолажак!

Соат МУСАЕВ.

Солиқ идоралари фаолиятидан

САМАРА БЕРАЁТГАН ТАДБИРЛАР

Қодир Абдуллазизов ўзининг ижарага олган машинасида қайд гувоҳномасиз анча пул ишлаб юрди. Агарда уни Чилонзор туман Давлат солиқ инспекциясининг Дилшод Файзуллаев бошчилигидаги аҳолидан тушадиган солиқлар ва бошқа тушумларни назорат қилиш бўлими ходимлари ўз вақтида тўхтатмаганда у ҳозир ҳам ялласини айтиб юраверарди.

Туманда истиқомат қилувчи Лола Абдуллаева ҳам қўшимча даромадни яширишда Қодир Абдуллазизовдан ўзса-ўзиб кетдики, лекин қолишмади. У қайд гувоҳномасиз хорижий молларни бозорларда сотиб юраверди. Кўза кунда эмас, кунида синади, деганларидек, солиқ инспекцияси ходимлари томонидан қўлга тушди. 200 сўм жарима билан жазоланди.

Ҳақиқатан ҳам туман солиқ инспекцияси ходимларининг якка тартибда иш юритиб, солиқ тўлашдан бўйин товлаётган фуқаролар билан кураш борасидаги ишлари мақтовга лойиқдир. Гапимиз қуруқ бўлмаслиги учун бунга яна бир неча мисоллар келтирсак. Йил бошидан солиқ инспекцияси ходимлари томонидан жами 301 та кундузги ва кечқурунги текширишлар ўтказилган. Қайд гувоҳномаси йўқ ёки давлатга солиқ тўлаш қоидаларини бузганлар 864 тани ташкил этди. Улардан давлат фойдасига 97 минг 100 сўм жарима ундириб олинди. Шундан 254 та киши маҳаллий маҳсулотларни сотгани учун жарима тўлади. Яъни шу муддат ичида 10 минг 646 та ҳар хил сиғимдаги шиша яхна ичимликлар мусодара қилинди. Бу 5 минг 100 сўмни ташкил этди ва ҳоказо.

— Айниқса Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Вазирлар Маҳкамасида 1994 йил 25 июнда бўлиб ўтган йиғилишида Тошкент шаҳрида савдони тартибга солиш ва истеъмол бозорини тўлдириш тўғрисида билдирган кўрсатмаларидан кейин ишимиз жонланиб кетди,—дейди туман Давлат солиқ инспекцияси бошлиғи Сайдамир Сайдумархўжаев.— Масалан, йиғилишдан кейинги қарийб икки ой давомида 253 та ялпи текширувлар ўтказилди. Натижада 235 та ҳужжат тузилди ва қайд гувоҳномаси йўқ ёки савдо-сотиқ қоидаларини бузганлардан 40 минг 385 сўм жарима ундириб олинди. 4 минг 241 сўмлик халқ истеъмол буюмлари мусодара қилинди.

Туманда жойлашган бозорларда ўтказилаётган тадбирлар ҳам солиқдан бўйин товлаётган фуқаролар сонини камайтиришга олиб келмоқда. Мисол учун шу икки ой давомида «Бешёғоч» бозори ва унинг шохобчаларида якка тартибдаги меҳнат интизомини бузганлар сони 43 тани ташкил этди. Ва улар давлатга 6 минг 500 сўмни қуртдек санаб беришди. 50 та қайд гувоҳномаси йўқлар эса давлатга 8 минг 805 сўмни тўлашга мажбур бўлишди. «Отчопар» бозорида эса қайд гувоҳномаси йўқлар 105 тани ташкил этди. Улардан 19 минг 320 сўм жарима ундирилди. Қайд гувоҳномаси йўқ ҳамда якка тартибдаги меҳнат интизомини бузган шахсий машина ҳайдовчилари ҳам солиқ инспекцияси назорати остида. Масалан, юқоридаги муддат ичида туманда 19 та гувоҳномаси йўқ ҳайдовчилар аниқланиб, улардан 2 минг 970 сўм жарима ундириб олинди. Якка тартибдаги меҳнат интизомини бузган 10 та ҳайдовчи ҳам 1 минг 460 сўм жарима тўлашга мажбур бўлди.

Ғулом ЮСУПОВ.

Муҳаммад Раҳимхон—Ферузнинг 150 йиллиги олдидан

УМРБОҚИЙ ҒАЗАЛЛАР

Тарихий шахсларга баҳо берилганда аввало уларнинг оммага муносабати, аниқроғи халққа қай йўсинда нафи теккани, қилган саъй-ҳаракатига қаралади. Маълумки, Амирий, Ҳусайний, Феруз тахаллуслари билан ажойиб шеърлар яратган Амир Умархон, Ҳусайн Бойқаро, Муҳаммад Раҳимхон каби тахт соҳиблари фаолияти узоқ йиллар мобайнидаги эътиборсизлик ва нотўғри қарашлар натижасида шу пайтгача ўрганилмай, кенг оммага тадбиқ қилинмай келди.

Машҳур адабиётшунос олим В. Бартольд томонидан «буюк маърифатпарвар» деб баҳоланган Муҳаммад Раҳимхон — Феруз ижоди бугунги кунда тадқиқга жуда муҳтож. Муҳаммад Раҳимхон сиёсатда ҳам, маданий соҳада ва адабий жараёнда ҳам ўзининг юксак истеъдодини намойиш қилди. Унинг қирқ етти йиллик ҳукмронлик даврида мамлакат жуда тинч ва осойишта ҳаёт кечирди. У ўзигача бўлган Хоразм ҳукмдорлари ичида энг саховатли ва мурувватлиси эди. Юксак дид эгаси бўлган Муҳаммад Раҳимов ўз мамлакатини обод қилиш учун ва раъиятнинг фаровон ҳаёти қайғусида кўп заҳматлар чекди.

Айтиб ўтиш жоизки, Хоразм ўлкасида ҳеч бир даврда Муҳаммад Раҳимхон ҳукмронлиги давридагичалик ижод аҳли етишиб чиқмаган. Табибий, Баёний, Феруз, Аваз Ўтар, Чокар, Фақирий, Мутриб, Сафо Муғанний, Роғиб, Ниёзий, Девоний, Доий, Сўфи, Партав каби ўнлаб истеъдод эгаларининг номини санашимиз мумкин. Ҳасанмурод Лаффасийнинг «Хива шоир ва адабиётчиларининг таржимаи ҳоллари» тазкирасида Муҳаммад Раҳимхон қўл остида яшаб ижод қилган шоирлардан 54 тасининг номи келтирилади.

Шу давргача адабиётшунослигимизда саройда яшаб ижод қилган шеърият аҳли ҳақида нотўғри хулосалар ҳукм сурганлиги барчага маълум. Бу фикрларнинг аксар кўпчилиги сарой доирасидаги шоирлар ижодини инкор қилиш, унга салбий муносабатда бўлиш жараёнида кўринади. «Феруз ва бошқа сарой шоирлари ижоди ғоявий, мавзу жиҳатидан жуда камбағал бўлиб, улар ижодида ғоявий сустлик кўзга яққол ташланади. Хон саройида адабиётда тақлидчилик, пайрав шеърлар ёзиш айниқса авж олган» каби нотўғри фикрлар кўпгина адабий-илмий мақолаларга асос бўлди. Ферузнинг адабий муҳитни жонлантиришдаги уринишлари, маданий жабҳани ривожлантиришдаги саъй-ҳаракатларига нотўғри баҳо берилди. Ваҳоланки, саройда яшаб қалам тебратган ва шу давргача номлари бизга номаълум бўлиб келаётган Асад, Оқил, Саъдий, Камёб, Содиқ, Ғозий, Омон, Шиносий каби шоирлар қолдирган мерос анъанавийлик услубининг устунлиги билан аҳамиятлидир.

Муҳаммад Раҳимхоннинг иқтидор кўлами кенг, ранг-баранг эди. У ажойиб ҳуснихат эгаси бўлган, санъат сирларини чуқур билган, унинг ўзи «Шашмақом»га ўн учта куй басталаган. Муҳаммад Раҳимхоннинг биз учун ғоятда муҳим фазилатларидан яна бири — унинг бадиий маҳорати юксак, гўзал шеърлар яратган истеъдодли шоирлигида эди. Феруз тахаллуси билан ижод этган ҳукмдорнинг шеърияти ўзига хос оҳангга эга.

«Ишқий ғазаллар пири» ҳисобланган Феруз лирикаси сержило, сермазмунлилиги билан ажралиб туради. Лириканинг бой жиҳатларидан бири мисраларнинг ғоятда оҳангдор, ўйноқи, дилбарлигидадир. Ошиқ замиридан кечаётган эҳтиросли, лаззатли хаёллар, баъзан оғир, ҳазин ўйлар шоир қаламида ўтли, ҳаяжонли, оғриқли дардларга айланади:

Оҳким, жонимға жавр айлаб мани ёр ўлтурур,
Ҳажр тиғидан қилиб кўксумни афгор ўлтурур.
Васли бирла шод этиб ағёрни, ҳижрони аро
Айлабон маҳзун мани чархи ситамкор ўлтурур.

Феруз ижодида бундай асарлар қаторида одоб-ахлоққа, самимий инсон бўлишга ундовчи шеърлар ҳам бор. Бу каби ғазалларда биз хулқан баркамол, фидойи қалб эгасининг нидоларини тинглаймиз. Ҳақнинг берганига сабр-қаноат қилиш, чидам, саботга чорловчи мисраларда бир томондан эътиқодли, субутли бир инсоннинг қарашлари намоён бўлса, иккинчи томондан бу дил розларини ҳаётнинг паст-баландини, яхши-ёмонини кўриб, кўп нарсаларнинг шоҳиди бўлган кимсанинг ўгитлари, доно шахс маслаҳатлари деб тушуниш мумкин.

Феруз ижоди бизга тўлалигича етиб келган, дейиш мумкин. Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институти қўлёзмалар хазинасида шоирнинг ўнга яқин ғазал мажмуалари сақланади. Бу китобларнинг барчаси ўша даврнинг билимли, иқтидорли ҳаттотлари томонидан нуқсон ва камчиликларсиз кўчирилган. Айниқса, 12066 рақами билан сақланаётган бир мажмуа қоғозининг нафислиги, саҳифаларининг ғоят чиройли безаклар билан безатилганлиги, жуда гўзал ҳуснихати билан ўқувчи диққатини тортади. Бу мажмуа ўша даврнинг кўзга кўринган ҳаттотларидан бири устод Муҳаммад Паноҳ Хоразмий томонидан 1894-1895 йилларда настаълиқ хатида кўчирилган. Бундан ташқари Феруз шеърлари баёзлар таркибида ҳам жамланган. Бироқ бу мажмуа ва баёзлардаги шеърларнинг кўпчилиги бир-бирини такрорлайди. Умид қиламизки, Феруз ижоди ҳали кўп тадқиқотларга асос бўлади.

Гулсара ИСМОИЛОВА,
Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Адабиёт институтининг илмий ходими.

Сув—поклик рамзи

ЭЪТИҚОД КУРТАКЛАРИ

«Олам» сўзи икки хил тушунча беради. Ички олам — маънавият, ташқи олам эса — борлиқ ёки табиат демакдир. Қизиғи шундаки, икковини ҳам тирик тутувчи модда ягона. Бу ҳаммамизга маълум бўлган олий неъмат—оддий сувдир. Дарҳақиқат, у даставвал борлиқни ривожлантирувчи омил бўлса, иккинчидан руҳни покловчи, тозаликни таъминловчи воситадир.

Инсон қайси бир макруҳга йўлиқмасин, ўзини сув билан поклайди. Шу туфайли бўлса керак, биз шарқликлар сувга, унинг манбалари, истеъмолда қўлланувчи буюмларигача поклик рамзи сифатида қараймиз. Бу туйғулар Ер юзига Одам ато ва Момо ҳаво билан бирга қадам қўйганига шубҳа йўқ. Чунки инсон, инсон бўлибдики, ҳам жисмоний, ҳам руҳий ҳаётга кучли эҳтиёж сезади. Буюк эҳтиёжлар самараси ўлароқ улардан худди шундай буюк бир эътиқод — урф-одат, маросим, куй-қўшиқлар туғилиши табиий.

Наврўз арафаси Сурхондарё сафарида эдим. Эрта тонг тоғдан қишлоққа ўта туриб, кишиларнинг бири кетмон, бири белкурак, теша, ўроқ кўтарганча сой бўйлаб юқорилашаётганини кўрдим. Нима гаплигига тушунмай, суриштирсам, ўрта ёшли киши «Ҳа, бугун таганакда» деб йўлда давом этди.

Таганак — Наврўз арафасида тоғ қишлоқларининг шодиёнасига айланувчи ўзига хос ҳашар, сув манбаларини поклаш маросими экан. Унда катта-кичик булоқларнинг кўзини қум-лойқадан тозалагани сой, ариқ бўйлаб махсус сафар уюштиришар эканлар. Ҳозир кўп жойларда бу маросимлар унут бўлиб кетган. Унинг атамаси истеъмолдан чиқиб қолгани учун кўпчилик ёшлар тугул олимларимиз ҳам маъносини тушуна олмай қолишмоқда.

Маросимлар. Аслида улар эҳтиёж заминидан униб чиққан эътиқод самараси, меваси, десак янглишмаймиз. Эҳтиёж борки, эътиқод бор. Шунинг учун Марказий Осиё мамлакатлари Европа ёки Шарқий Осиё минтақаларига қараганда сувга бўлган юксак эътиқод (яъни уни тежаш, ўринли сарфлаш, тозалиги, камайиб кетишдан сақлаш ва ҳоказо намуналари ўша юртларга нисбатан тезроқ камол топди.

Марказий Осиё халқларининг энг қадимий ёдгорлик китоби «Овесто»да далаларга сув-ариқ олиб чиққан деҳқонларнинг улуғланиши ва шу туфайли бошқаларнинг ҳам сувга нисбатан муҳаббат назари билан қарашга рағбатлантириши бежиз эмас. Сувга қараб супурма, сувга тупурма, сув келтирган азиз каби ўнлаб ўтли нақллар тафтидан ҳам сувга нисбатан улуғ бир садоқат уфуриб туради. Балки худди ана шу эҳтиёж ва унинг ҳосиласи ўлароқ эътибор туфайли жазирама саҳро қаърида вужудга келган муқаддас Замзам ёки жаннатий Кавсар булоғининг дастлаб қандайдир рамзий маъноси йўқмикан дея ўйга толасан киши. Ахир Қуръони Карим дунёнинг ибтидоси деб сувни назарда тутиши («Ҳаж» ва «Анбиё» суралари) яна қанчалар чуқур маъно берар экан.

Соф моддагина чиркни тозалай олади. Чунки у оламдаги энг соф унсур. Табиат уни соф сақлаши учун шароит яратиб қўйган. Шу боис сувни етти думаласа барча рутубатлардан фориғ бўларлик даражада сирлилиги таажжуб, айни вақтда нақд ҳақиқатлиги тайин эмасми? Унинг хонадонлардаги софлигини таъминлаш учун пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаллам «Ётишдан олдин сув идишларингизнинг оғзини беркитинг, бунинг иложи бўлмаса биттагина бўлса-да идиш устига чўп ташлаб қўйинг», дейишлари нақадар ҳаётий эканлиги ҳам аслида буюк бир эҳтиёж меваси ўлароқ эътиқоддандир.

Ер ости сувларини юзага ўз оқими билан олиб чиқарувчи восита, кориз қудуқлари тизими, қор ва ёмғир сувини ачитмасдан, бузмасдан сақлаб турувчи сардобалар, тош тубли қоқлар, булоқ сувларини зарур эҳтиёжларга сарфлаш учун тутиб турувчи қулфакли ҳовузлар, суви ўзи оқиб чиқар қудуқлар, сув соатлари ва ҳоказо кашфиётлар ҳам аслида ўша буюк бир эътиқод мевасидир. Улар қанчалик кўп бўлмасин, барчаси ҳам табиат ўлчами асосида шаклланган бўлиб, атроф-муҳитга сингиб кетар ва шу туфайли табиатга заҳа етмас, аксинча уни бойитар эди. Ушбу кашфиётларнинг оёғи табиийлик заминига бунчалик маҳкам тиралган эдики, натижада асрлар ўша энг одил ҳакам бўлиб келган табиий танлов кўригидан эсон-омон ўтиб, фақат бизнинг замонамиздагина хору зор бўлган ҳосилалардир. Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалламнинг «Енглар, ичинглар, садақа қилинглар, аммо исрофгарчилик ва фахрга ўтманглар» каби ҳадисларини «саводхон» бўлсак-да, ўқий олмадик. Ибтидомиз бўлган сувга нисбатан эътиқодимиз, расм-русумларимиз, қўйингчи, барча нооб қадриятларимиз юртимизнинг энг олис бурчакларида, чўққилар учида, булоқ, дарёлар туғилувчи мусаффо гўшаларда сақланиб қолди. Эндиги ягона чора — уларни асраб-авайлаб, ўрганайлик. Токи дилда ўша шарқона эътиқод куртаклари қайтадан ниш урсин

Асрор НИЗОМ ўғли,
геология- маъданшунослик фанлари номзоди.

КЕНГ ҚАМРОВЛИ ДАСТУР

Мусиқа мактабларининг дастури ишлаб чиқилганига анча бўлди. Бироқ унинг мактабларда жорий этилиши қийин кечмоқда. Шу боис Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги қошидаги истиқболни белгилаш, услубиёт ва ахборот марказида Тошкент шаҳри ва пойтахт вилояти мусиқа мактаблари директорларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишни истиқболни белгилаш, услубиёт ва ахборот марказининг етакчи мутахассиси Шавкат Субҳонов олиб борди. Унда умумий мусиқа мактаблари ҳужжатларини ягоналаштириш, мусиқа адабиётларини ғоявий чуқурлаштириш, миллийлаштириш, анъанавий ижрочилик тўғрисида, миллий мусиқа адабиётлари тарихини чуқур ўрганиш, янги анъанавий бўлимни ташкил этиш, устам-шогирдчилик анъаналарини тиклаш, бахшичилик анъанавий фольклор санъатини тарғиб қилиш, иш режаларини давлат тилида юритиш каби бир қанча масалалар муҳокама этилди.

Йиғилишда Тошкент шаҳридаги 1-мусиқа мактаби директори Феликс Бреднев, Қибрай туманидаги болалар санъат мактабининг директори Юрий Волков, пойтахтдаги 18-мусиқа мактаби директори Виктория Вартанян, Тўйтепа шаҳридаги 31-мактаб директори Альберт Жамолов, 32-мактаб директори Зокир Умарқулов ва бошқалар ўз фикрларини билдирдилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги фан, ўқув юртлари, кадрлар тайёрлаш ва қайта тайёрлаш бошқармаси бошлиғи К. Азимов қатнашди.

Ўлжабой ҚАРШИЕВ.

*** Кулинг дўстлар, умрингиз узоқ бўлади!**

Юсуфжон қизиқ Шакаржонов.

Француз халқи ҳам ханда ва латифаларга бой. Қуйида сиз ана шундай хандалардан айримлари билан танишасиз.

ХАНДАЛАР

УХЛАШГА ХАЛАҚИТ БЕРАМАН

— Азизим, сиз ҳеч операга борганмисиз?

— Йўқ, ҳеч қачон... У ерда хуррак тортиб, ён-атрофдагиларнинг ухлашига халақит бераман...

КИРИШ МУМКИН ЭМАС

Қишлоқдан биринчи марта Парижга келган киши киногa киришга аҳд қилди. У кассадан чипта сотиб олар ва икки дақиқа ўтмасдан яна кассага чопиб келарди. У олдинга ўтар, орқага қайтар ва яна чипта сотиб оларди. Бу ҳодиса бир неча марта қайтарилди. Шунда жаҳли чиққан кассир аёл:

— Сизга нечта чипта керак, нега ҳаммасини бирдан сотиб олмайсиз? — деб сўради.

— Менга фақатгина битта чипта керак, бироқ мен залга кирай деганимда, уни менинг қўлимдан олиб йиртиб ташлаяптилар-ку!

МУЗЕЙДА

— Қайси расм сизни жуда ҳайратлантирди?

— Менинг бошимга тушгани...

КЎЙЛАК

— Менинг киядиган кўйлагим қолмади, — деди хотин эрига.

— Ҳазилингни қўй. Шкафинг тўла кўйлак-ку, — деди эр.

— Тўғри-ку, бироқ мавзеимиздаги барча кишилар кўйлакларимнинг ҳаммасини кўриб бўлишганда!

— Унда турар-жойни ўзгартирамиз-да, — деди эр ҳам жиддий.

ТЕЛЕФОН

— Алло! Алло, 68—14 ми?

— Сиз янглишяпсиз, хоним. Менинг телефоним йўқ...

НИМАГА?

— Эшик қўнғироғини ҳозиргина чалган камбағал аёлга бериш учун тўрт юз франк бериб туринг, — деди мадам Дюбуа ишга кетишга отланаётган эрига.

— Тўрт юз франк! Жинни бўлдингми хотин? — таажжубланди эр.— Ҳеч нарсадан ҳеч нарса йўқ, нега тўрт юз франк бераман? Қаердан оламан?!

— Вой, дадаси, у аёлга текинга бермайман, ундан ажойиб кўйлак сотиб оламан.

ИФЛОС ДЕРАЗА

— Мария,— деди уй бекаси ўз хизматкорига, — бу деразанинг ойнаси шундай ифлоски, ундан ҳеч нарсани кўриб бўлмайди.

— Бироқ, хоним,— деди хизматкор бекасига, — кўчани кўриш учун деразани очиш мумкин-ку!

КЕЧИКИБ КЕЛИШ

— Нега сен дарсга кечикиб келдинг? — деб сўради ўқитувчи ўқувчидан.

— Шу кечаси уйимиз ёниб кетди, — деди ўқувчи.

— Вой, шўрим! Ёмон бўлибдику! Уйинглар ёнган бўлса, нега сен кеча дарсга келмадинг?!

— Кеча мен, ота-онамга мебелларни кўчиришда уларга ёрдамлашдим-да...

ТУҒИЛИШ

Кичкина бола ўз дўстидан сўради:

— Қани Жак, менга айт-чи, сен қаерда туғилгансан?

— Касалхонада туғилганман...

— Эй, ҳали сен туғилмасингдан олдин касалмидинг!...

Маҳмуд РАҲИМ таржимаси.

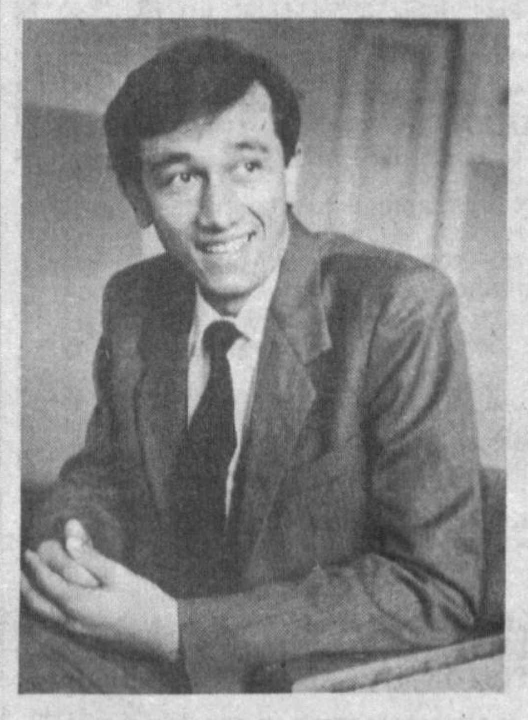

* *Қизиқчи билан жиддий суҳбат*

Шуҳрат—яхши нарса, бўлмаса ундан яхши

Инсоннинг табиати жуда ғалати. Гоҳ ғамгин, гоҳ ўйчан, гоҳ бир қоп ёнғоқ сингари шақир-шуқур қилиб... кулиб юраверади. «Кулгу бу ҳайрат», деганди улуғлардан бири. Чиндан ҳам одамзот дунёнинг рангларини англаб, борлиққа ажабсиниб қарай бошлаган гўдак чоғларидаёқ ўз завқу шавқини ҳайрат ифодаси—кулги билан намоён қилади.

Санъат аҳлининг иқтидорини кўрсатгувчи ягона куч одамларнинг, турли-туман характерли томошабиннинг кўнглига кириб боришн билан ўлчанади. Айниқса, у комик, ҳазил-мутойибага мойил ролни ижро этаётган бўлса... Айниқса, у оғирлар ва енгилларни, катталар ва кичикларни, жиддийлар ва қувноқларни, мағрурлар ва камтарларни — ҳамма-ҳаммани кулдираман деб саҳнага чиқса...

Биз Мўтти (Шерали Ҳожиев)нинг чиқишларини кўп кузатганмиз. Унинг ҳаётдаги «қиёфаси»ни имкон даражасида англашга ҳаракат ҳам қилганмиз. Шерали ҳар қандай вазиятда ҳам қизиқчилик қилишни ҳам ярата олади.

Ҳали у ёш. Ўзининг айтишича, умрнинг ярми беҳуда ўтиб бўлганмиш. Бизнингча эса анча-мунча ишларга улгурганга ўхшайди. Кинода роль ўйнади, «Мариф ва Шариф» комедиясидаги Марифни, «Тилла бола»даги Раҳматиллани қотириб қўйди. Эргаш Карим билан телевизорда чиқиши ҳамоно томошабинлар Мўтти ҳозир шеър ўқишни бошлайди, деб ўйлашлари табиий. Кейин «Қизиқчи-93» танловининг ғолиби бўлди, ҳозир эса «Бўйдоқ куёв» комедиясидаги бош ролни ижро этиш учун тайёргарлик кўраяпти.

Бугун ёш комик санъаткор билан дунё, одамлар, адабиёт, санъат ҳақида жиддий суҳбатлашиб ўтирибмиз.

— Шерали, сиз халқ ва санъаткор орасидаги боғлиқликни нима да деб тушунасиз?

— Аввало, ҳар бир ижодкор ўз кучини халққа кўрсатиш учун бунга ҳақлиманми, деб ўйлаб кўриши керак. Агар кимки ўзига ишонса, одамларни алдаш мумкин эмаслигини ҳис қилса — мен санъат нуқтаи назаридан келиб чиқиб айтаяпман—ўзини улкан бир масъулиятга чоғлай билса, албатта, кўнглидаги орзуларига эришиши мумкин.

— Орзуга эришиш, бу нисбий тушунча. Қачонки ўз ишингиздан кўнглингиз тўлса, сиз ўсишдан, ҳаракатдан тўхтайсизку...

— Тўғри, лекин одам ўзига ҳисоб бериши, ўтган умрни таҳлил этиб кўриши учун ҳам ниманидир сарҳисоб қилиши керак-ку! Мен дастлаб олдимга бир довонни қўйиб кўраман, кейин қанчалик забт этганимга қараб имкониятимни чамалайман. Дейлик, бугун бирор ишни амалга оширдимми, ижодда, кейин бошқа ишларга вақт, аниқроғи, шижоат топаман ўзимда. Ким билсин, бу жараён ҳар кимда ҳар хил кечар.

— Санъаткор доимо турли ҳолатларни юрагига сингдириши, шу машаққатга кўникиб бориши зарур. У ўзидан ташқарида, бошқа одамларнинг қиёфасига тушиб, характерини ўзлаштириши қийин ҳол. Сиз бундай масъулиятни назарий жиҳатдан бирор билимларга таяниб эплаш мумкин деб ўйлайсизми? Дейлик, олийгоҳни «беш»га тамомлаб яхши артист бўлиш мумкинми?

— Назариёт одамни хушёрликка ўргатади. Кўпчилик артист бўлиш учун биринчи галда ўқиш зарур, бирор институтни тугатиш керак, деб ўйлашади. Аслида, санъат халқники деган жайдари фалсафада улкан маъно яширин. Демоқчиманки, ижодкор ўзининг кашфиёти билангина машҳур бўла олади. Ижод одамдан дарёликни, тинимсиз оқишни талаб қилади.

— Сиз саҳнага чиқаётганингизда ўзингизни қандай тутасиз?

— Назаримда одамлар мени сабрсизлик билан кутаётганга ўхшайверади. Дастлаб озроқ «тил топишиб» олгунимизга қадар бўлган муддат ҳаяжонли кечади. Сўнгра, ўзимнинг саҳнада эканлигим ваҳимаси чекинади. Назаримда, учтўртта жўрамга гурунг бераётганга ўхшайман.

— Шерали, кинода роль ўйнаш ёки миниатюрада иштирок этишдан кўра саҳнада ёлғиз қизиқчилик қилиш оғирроқ бўлса керак. Қизиқчилар кўпроқ халқ ичида юришади. Агар омад юз ўгириб, кино, телевиденеда кўриниш имконидан бенасиб бўлиш сизнинг ижодингизга салбий таъсир қилмайдими?

— Мен дастлаб устозим Эргаш Каримов билан «ойнаи жаҳон»да турли хил интермедиялар ижро этдим. Очиғи, одамларга танилишимда менга санъатнинг бу тури жуда катта ёрдам берди. Кинога келсак, агар мени маъқул кўришса, ишонишса жон-жон деб қатнашаман. Бу менинг касбим, ҳаётим. Саҳнада қизиқчилик қилиш масаласига ижодимнинг тури деб қарайман. Фақат бу йўналишлар комедия деган нурли бир тушунча атрофида чамбарчас боғланиб туради. Мен уларнинг ҳеч биридан ажралишни истамайман. Агар қай бирини эплай олмасам, билингки, менинг шаштим анча пасайган.

— Шерали, ҳозир театрда нима ишлар қилаяпсиз?

— Биласиз, Абдулла Қаҳҳор номли сатира театрида ишлайман. Турли хил интермедияларда қатнашаяпман. Худога шукр, ишим кўп. Ижодхонам бор. Ҳар куни банд бўламан.

— Шерали, охирги савол, жавоб бермасангиз ҳам майли: шуҳрат тушунчасига қандай қарайсиз?

— Бўлса — яхши, бўлмаса — ундан ҳам яхши.

Суҳбатимиз жиддий дедик, бошида. Яна бир жиддий ниятимиз бор: «Шерали Ҳожиев кулгу оламида тилла бола, ардоқли бола» бўлиб қолсин.

Мирзараҳим МАМАЖОН,
Қўчқор НОРҚОБИЛ.

Ҳангомалар

РОСТАКАМИГА

Йўлда Муллахўжа оғайнимни учратиб қолдим. Унга ёрилдим:

— Мелиқўзи дўстим бору, ўша «Машина ҳайдаш учун гувоҳномаанг борми?» деб сўради. «Нимага эди, тинчликми?» десам, «Яп-янги «Вольво» машинамни сенга ҳадя этмоқчиман», деб қолди.

Аввалига хурсанд бўлгандай бўлдиму, камбағал бўлсам ҳам нафсониятимга тегиб кетди, «Машинанг ўзингга буюрсин, қадрдоним», дедим. У бўлса «Агар машинамни олмасанг ростакамига хафа бўламан», деди. Бу ишнинг бир балоси боров, деб, мен ҳам «Ростакамига машинангни олмайман», деб туриб олдим! Тўғрида, билиб бўлармиди, эрта-индин машина устидан бир гап чиққудек бўлса, қадрдоним Мелиқўзи бир четда қолиб, мен тузоққа тушаймми?

— Йўқ-э...— деб сапчиб тушди бу гаплардан Муллахўжа. — Қадрдон оғайнанг сўзидан қайтиб қолмагунча, машинани оливолгинда? Бу сенга чинакам омадку!

— Э, —дедим, — у лофчи машинанинг сурати туширилган открыткани бермоқчи.

— Вой, номард-эй! Ростакамига-я!— деди ҳаяжонланиб Муллахўжа...

ПАШША

Кўча тўла одам. Ҳамманинг оғзи очилган, лол. Бировлар тавба дейишса, яна бошқалар умрим бино бўлибдики, филнинг от қабилида чопишини биринчи кўриб турибман, дердилар.

Катта кўчани чангитиб чопиб келаётган фил, ҳовуз бўйида оёғи осмондан бўлиб йиқилди! Зарбидан ҳовуздаги сув тошиб кетгудек бўлди. Ҳовузда яшайдиган ҳайвонлар ваҳимага тушишди. Сувдан бошини аранг кўтарган бегемот ҳолсизгина ётган филдан сўради:

— Тирикмисан, жигарим? Мунча ошиқмасанг! Жазирама вақтда шунчаям шошилиб югурасанми? Агар эсон-омон оёққа туриб олсанг, шаҳар кўчаларидан зинҳор юра кўрмагин. Мен билан шу ҳовузда қолгин. Дўст бўламиз. Бирга яшаймиз...

Ҳолсиз фил тилга кириб деди:

— Шаҳар марказида пашшалар шундоқ кўп йиғилишибдики, улардан аранг қочиб қутилдим! Бувам раҳматликнинг қулоғига битта пашша сўрамай кириб, ўлимига сабабчи бўлган экан.

Шу пайтда битта пашша филнинг хартумига келиб қўнибди. Уни кўриб қолган бегемот «Ана пашша!» деб ўзини ҳовузга отибди.

Фил бечора аранг ўрнидан туриб, пашшадан қочишга тушибди. Қочиб қаёққа борарди, бечора!

ТАН ОЛДИ

— Бу дунёга қандай келиб қолдинг? — сўрабди жўжадан хўроз.

— Мен вафосизликнинг мевасиман,— деб жавоб қилибди жўжа.

— Ҳа-ҳа,— дебди хўроз,— ўзиям нега менга ўхшаброқ кетасан девдима.

КАМПИРНИНГ ХУМОРИ

Кампири бандаликни бажо келтиргандан ўн йил ўтган бўлса ҳам, ўзи 80 ёшни қаршилаган, қулоғи оғирлашган, тинкаси қуриган бўлса ҳам Боқи ака кампири раҳматлини эслаб, гапириб қўяди. «Кампиримга ўхшаган чол ҳидини қўмсаган бир аёл бўлса, боримни харжлаб, дастурхон қилардим. Домлага чопон кийдириш бўлса, кийдирамиз, аёл аниқ бўлган жойда, етса молим, етмаса жоним», деб гапириб қўярди улфатларига.

Бир куни ошхонада, хиргойи қилиб, овқат пишириш билан машғул бўлган келини Тўтинисо бир қўлида телефоннинг гўшаги дугонаси билан нималар ҳақида гаплаша туриб:

— Ҳозир, ҳозир дугонажон, дадамга овқат сузиб берай, кейин бафуржа гаплашамиз, — деб қўлидан гўшакни қўймасдан,— дада, овқат сузиб берайми? — деб сўради.

— Қайси кампир? — деди Боқивой ака. — Гаплашмайман сизларнинг олдингизда. Унга айт, ўзига керакли нарсаларни олиб, уйга келаверсин. Мен соқолимни қиртишлаб тураман.

Келин ҳам, ўғил ҳам қаҳ-қаҳ уриб, кулиб юборишди.

— Ўғил-қизинг бўлгани яхши экан-у, аммо кампиринг бўлганга нима етсин,— деди ўксиниб Боқивой ака, гап нимадалигини тушунмай. —Ёшлар кампирнинг қадрига етишармиди.

Абдурашид ШОДИЕВ.

Марказий Осиё миқёсида бўлиб ўтган сартарошларнинг «Сулувсоч» халқаро танлови кутилгандан зиёда, кўтаринки руҳда ўтди. Бу танловда иштирок этган сартарошларнинг, аниқроғи ғолибларнинг асосий қисмини юртдошларимиз ташкил этади. Ўзбекистон командасининг раҳбари, «Дилором» маиший жамоа корхонасининг директори, танлов ташкилотчиси Одил Абдураҳмонов билан қилган суҳбатимиз ҳам ана шу ҳақда бўлди.

— Танловга ташриф буюрган иштирокчилар ва томошабинларнинг бир-бирларини қўллаб-қувватлашлари барчага кўтаринки руҳ бахш этди. Б. Шолак номидаги спорт саройига тўпланган томошабинларнинг оқими танлов тугагунга қадар узилмади. Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон Республикаларидан келган энг моҳир сартарошлар иш бошлаганларида барчанинг фикри-зикри уларнинг ҳаракатини кузатишда бўлди.

Эндиги танлов Тошкентда ўтади

Ўзбекистон командаси томонидан иккита аёллар ва иккита эркаклар сартарошлари иштирок этишди. Улар учун қўйилган шартлар қанчалик масъулиятли бўлмасин, усталаримиз ўз маҳоратларини яққол намойиш этдилар. Уларнинг ҳар бири иккитадан энг замонавий ва байрамона усулдаги соч турмаклашни моҳирона кўрсатиб бердилар. Ажратилган 40 дақиқа давомида 29 баллни қўлга киритишга муваффақ бўлган Рузана Оганесян II даражали дипломни олишга эришди. У шаҳримиздаги 1-маиший тажриба лабораториясида сартарош-косметолог бўлиб ишлайди. III даражали Дипломни 1-сартарошхонанинг ишчиси Валентина Васильева олди. Валентина ҳали жуда ёш, лекин шунга қарамай халқаро танловда иштирок этишга жазм этди. 60-сартарошхонада кўп йиллардан бери меҳнат қилиб келаётган Вали Ҳакимов ва Тоир Йўлдошевлар йигитлар сочини олишга ва уларга зеб беришда ўз маҳоратларини кўрсатиб, II ва III даражадаги Дипломларни олишга муяссар бўлдилар.

Усталаримиз бу танловда фақатгина иштирок этиб қолмай, бошқа ҳамкасблари билан кенг мулоқотда бўлишиб, тажриба алмашдилар. Кўплаб шу соҳага қизиққанларга қимматли маслаҳатларини бердилар. Айниқса аёл усталаримиз хотин-қизларнинг соч турмаклашдаги, сочни парваришлаш ва унга мос равишда кийиниш, ҳаттоки юзга зеб бериш сирлари ва турларини томошабинларга тушунтириб беришди. Шу туфайли ҳам бошқа республикаларнинг сартарошлари ўз соҳаларининг сирларини ўрганиш борасида Тошкентга ташриф буюражакларини айтишди.

— Одил Обидович, бундай танловлар тез-тез бўлиб турадими?

— Кейинги вақтда сарф-харажатлар туфайли бундай танловлар йилда бир марта ўтказилмоқда. Алмати танловининг бош ташаббускори «Ынтымак—Бытсервис» фирмасининг бош директори Е. Суранчиев бўлди. Бизларнинг танловда иштирок этишимизга эса Ўзбекистон маиший хизмат уюшмаси ҳамда «Ўзинтранс» бирлашмаси ҳомийлик қилишди. Танловда иштирок этиш учун керак бўладиган барча нарсаларни ҳамда Алматига бориб-келиш учун «Мерседес-Бенц» автобусини ҳам шу ҳомийларимиз ажратишди. Танловда муваффақиятли иштирок этганимиз туфайли навбатдаги Осиё, Африка ва Жаҳон халқларининг халқаро сартарошлик санъати фестивали келгуси йилда Тошкентда ўтказилиши эълон қилинди.

Суҳбатдош:
Аҳад МИНГУЛОВ.

ҒАРОЙИБ ЭЪЛОНЛАР

«МАРИАННАНИНГ пойқадами теккан сомондан бор. Уни еган оту сигирлар, қўю эчкилар чиройли, бири-биридан ширин тойчоғу бузоқчалар, қўзичоғу эчкичалар туғиб беради. Мексикадан олиб келиш учун кетган сарф-харажатларни айтмаса, бизникидан арзон. Кундузлари Эски Жўвадан Салим хашакфуруш сўралсин. Ҳамма танийди».

* * *

«ХОНАЛАРНИ кунига икки маҳал супуриб— сидириш (ҳафтада бир марта совунлаб порошоклаб ювилади), икки маҳал овқат пишириш, кечқурун эса каминани сайрга олиб чиқиш каби юмушларни бажаришга эринмайдиган бўйдоқ эркакларни ижарага қўяман. Квартирам икки хонали бўлса ҳам шаҳар марказида жойлашганлиги учун ижара ҳақига валюта оламан. Сурайё хола. Телефон».

* * *

«ОДДИЙ МАРИЯ» фильмида намойиш этилган энг замонавий кўйлак нусхалари сотилади. Матоси ўзимизда ишлаб чиқарилган асил читдан бўлса ҳам ёрлиқлари (эмблемалари), андозалари Марияники, фасонлари импортний. Кўтарасига сотиб оладиганлар учун бир-икки сўм туширибб берилади. Эрталаблари сўралсин. Олия. Телефон».

* * *

«ВОЛГА» автомобилини ижарага бераман. Машина моторини устага тузаттиргани ёки янгисини ўрнаттиргани учун сарфлаган харажатлари бунга кирмайди. Болтабойдан Бўрибой сўралсин. Телефон».

* * *

«ЧЕТ элдан келтирилган импортний дорилар бор. Шприц ҳам исталган миқдорда сотилади. Кечқурун уйдан, кундузи ишхонадан катта ҳамшира Розия, деб сўралсин. Телефон».

* * *

«МАСЪУЛИЯТИ, талаб ва шошилинч ишлари бўлмайдиган корхонага ишга киришга тайёрман. Мутахассислигим бўйича олий тоифали қоровул бўлганим учун тавсия қилинадиган ишга бир ставка қоровулликни ҳам қўшиб беришлари мумкин. Соқибой. Телефон».

Нашрга тайёрловчи:
Зоир ТУРСУНОВ.

Қайси тўй-томоша қизиқчисиз ўтган. Уларнинг ичакузди ҳангомалари, ўткир мутойибалари, тақлидлари, ундан ҳам ортиқроқ ғаройиб кийим-бошлари ҳамиша одамларга хурсандчилик бахш этган.

Козим Улмасов олган сурат.

БАЪЗИЛАРДА ТОПИЛМАЙДИ:

- Таксичи билан официантда—майда.
- Лаганбардорда — орият.
- Такаббурда—салом.
- Чайқовчида—виждон.

БАЪЗИЛАРДА ЭСА МУЛ-КЎЛ...

- Бюрократда —«Эртага келинг!»
- Мақтанчоқда—кўпик.
- Ваъдабозда—баҳона.
- Порахўрда—чўнтак.
- Қассобда—суяк.
- Бензинда—керосин.

БАЪЗИЛАРНИНГ ЧЎНТАГИДА СЕРОБ:

- Талабада—шпаргалка.
- Абитуриентда — таниш-билишларнинг телефон номерлари.
- Футбол ишқибозида — валидол.
- Ялқовда—уйқу дори.
- Таннозда— сақич.
- Ваҳимачида— бомба.
- Юлғичда—омбор.
- Туҳматчида— тош.
- Ҳасадчида— қора куя.
- Асаббузарда— эгов.

ЛУҒАТ

- Тўнка— саломга алик олмайдиган киши.
- Девор — насиҳат ўтмаган кимса.
- Бетамиз — айтганидан тонган киши.
- Таъмагир — олчанинг расмини кўрса ҳам оғзининг суви келадиган киши.
- Хасис— кўчада силлиқроқ тош кўрса ҳам киссага урадиган қурумсоқ.

Жўрахон АБДУЛЛАЕВ.

ЙЎТАЛГА ХАРИДОР

Бозор ўртасида кетаётган Насриддин Афанди бошидан дўпписини олиб, қўлига бир-икки қоқиб кийишга улгурмасидан бир киши тортиб олиб:

— Сотасизми, қанча? — деди кўзини чақчайтирганча.

—Ё тавба, ҳозир ҳатто аксириб ҳам бўлмайдиганга ўхшайди! Унга ҳам дарров харидор топила қолади. Яхшиям бошимни қашламагагим, — деди Насриддин таажжубланиб.

ФАРҚ

— Чет эл тижоратчиси билан бизнинг тижоратчи ўртасида қандай фарқ бор? — деб сўрашди ҳазилкашлар Насриддин Афандидан.

— Фарқи, от билан туячалик десам ишонаверинг, — деди Афанди мийиғида кулиб, — улар сотаётган нарсасини еб кўришни таклиф этиши мумкин. Бизникилар эса «Даромадим камайиб қолади» деб, ҳатто ўзлари ҳам еб кўрсатишдан қўрқишади.

ЎЗИМНИ БОҚИШ ОСОН

— Нега ит боқмайсиз, шундай дориломон замонда? —деб Насриддин Афандининг жиғига тегишди ҳазилкашлар.

— Э-э!— деди у қўлини силтаб. — Ит, айниқса, зотдоридан бўлса боқиш жуда қийин. Гўшт, колбаса, сир, сут, қатиқ, ҳатто қимматбаҳо ширинликлар бермасангиз ҳархаша қилиб вовуллайверади. Ундан кўра ўзимни боқишим осонроқ, мен нон билан чойга ҳам қаноат қилаверaман!

Баҳром ТОЖИЕВ.

МУСАҲҲИҲ ЯНГЛИШГАНДА

- Сомон бўл (омон).
- Асарни осишга рухсат берилди (босишга).
- Парилик нафақаси (қарилик).
- Тирговчи (терговчи).
- Қўли халта одамлар (калта).
- Сийлов арафаси (сайлов).
- Кирли кўзлар (сирли).
- Иккимизни ўпиштириб қўйишди (уриштириб).
- Қуриган иморат (қурилган).
- Эримизга ишлов беряпмиз (еримизга).
- Хорхона (корхона).
- Кулхоналар кенгаяди (гулхоналар).
- Армонга ўт кетди (ўрмонга).
- Ходалар намойишига марҳабо! (модалар).
- Ўғлингизнинг чилими чакки эмас (билими).
- Хиёнатли бўлайлик (диёнатли).
- У хотинини сўяди (суяди).
- Кўпроқ олсанг — олтин бўлсин (тупроқ).
- Ковушингизни чиқарманг (товушингизни).
- Янги хитоблар (китоблар).
- Ғишт тепувчилар (терувчилар).

Абдуазиз ҲОШИМОВ.

---

* *Митти масаллар*

КЎРИК

Сайланган ҳайъат аъзолари кўрик ўтказишга киришди. Хонага биринчи бўлиб бойўғли кирди:

— Аъло.

Сўнгра кўрсичқон:

— Яхши.

Эшак кириб, икки марта ҳангради:

— Ҳар ҳолда тузук, қониқарли, — дейишди ҳайъат аъзолари.

Шу куни Булбул ана шу кўрикдан ўта олмади.

СЎЗ БЕРИШДИ

Камчиликларни тугатиш тўғрисида дастлаб улар сўз беришди. Лекин сўзларида туришмади. Улардан талаб қилишганларида, улар яна сўз беришди:

— Раҳмат сизларга, барча камчиликларни 3 ой ичида бартараф этамиз, —дейишди қўлларини кўксига қўйиб.

ҚАРСАК

Йиғилишда Адҳамни роса мақтаб гапирди. Ҳамма қарсак чалди. Кейинги нотиқ Адҳамни шундай танқид қилдики...

Бунга ҳам қарсак...

Қизиқ, йиғилишларда фақат қарсак чалинса бўлди эканда?..

Тошпўлат ТУСНАЗАРОВ,
Фарғона вилояти.

* *Мусаввир табассуми*

— Бировга боқиманда бўлишнинг оқибати бу, Тўра Тўраевич.
— Нимасини айтасиз, энди ношуд деб бизни ишдан қувишади.

— «Сникерс»ни еб туриб яна нега чинқирасан, зумраша.
— Музқаймоқ келтирмагунингизча йиғлайвераман.

— Адаси, илтимос, ота-оналар мажлисида гапни чўзиб одамларни ухлатиб қўйманг.
— Қизиқ гапларни гапирасан-а, хотин. Ахир одамлар уйқу дори тополмай юришибдику.

— Қаерга шошиляпсиз, биродар!
— Шошаётганим йўқ, озмоқчиман.

Шуҳрат Субхонов чизган расмлар.

** Йиллар қатидаги сирлар*

ХЕМИНГУЭЙ ОРОЛИ

Яхши инсонларнинг хотираси ҳамиша ардоқланади. Унинг туғилган кунида ёру биродарлари тўпланиб, яхши сифатларини эслашади. Қабрини зиёрат қилишади. Икки калима қуръон бағишлаш эса Шарқда эзгу одат ҳисобланади. Адибларнинг янги топилган асарлари чоп этилади... Жаҳонга машҳур адиб, Нобель мукофоти соҳиби Эрнст Хемингуэйнинг эса хотираси ўзига хос тарзда нишонланади.

Буюк адибнинг тугалланмай қолган «Уммондаги ороллар» романини ўқиган одамлар унга материал бўлиб хизмат қилган, Хемингуэйнинг ўн йил умри ўтган Ки-Уэст ороли эканлигини дарров пайқаб олади. Ки—Уэст Флорида архипелагининг Мексика қўлтиғининг энг ғарбидаги ороллардан биридир. Унинг ҳажми ўзига яраша: бўйига 6,5 километрни, энига эса уч километрни ташкил этади. Бу ердаги ягона порт-шаҳарчанинг ҳам номи Ки-Уэст. Хозир оролда 25 минг аҳоли яшайди. «Хем Ота» (Хемингуэйнинг ўртоқлари эркалаб шундай аташарди) яшаган пайтда у оддий балиқчилар гавани эди, холос.

Хем ота денгизни жуда яхши кўрарди. Балиқ тутиш унинг жону дили эди. Ки-Уэстда унга яшаш ҳам осон, ҳам тинч эди. Адибни жаҳонга танитган «Алвидо, қурол» романи ҳам шу оролда ёзилганди.

Кейинги йилларда орол туб аҳолисининг Эрнст Хемингуэй ижоди билан қандай танишлиги ҳақида бир нима дейиш қийин. Ҳатто адибнинг нечта асар ёзганини ҳам айтиб беришолмасди. «Нью-Йорк таймс» газетасининг эътироф этишича кўпчилик «Чол ва денгиз» асари билан кифояланади. Сабаби бу қисса мактаб дарсликларига кирган.

Буни қарангки, бу ҳол адибни хотирлаш ишига зарра бўлсин ҳалал бермас экан. Ки-Уэстда ҳар йили «Хемингуэй ҳафтаси» ўтказилади. Энг қизиғи бу ҳафталик адабиётга ҳеч қандай алоқаси йўқ. У соф америкача ярим танлов, ярим савдо шаклида ўтказилади.

Айнан шу ҳафталикда «Тентак Жо» пивохонаси ҳам анча-мунча пул ишлаб олади. Бу ерга «Эрнст Хемингуэй киришни хуш кўрар, доим «чанқовни қондириш» учун келиб турарди. «Хем ота» мукофоти учун балиқчаларнинг танлови ўтказилади. Ким кўп пиво ичса, ёки қўл сиқишишда кўпчиликни енгса ўша ғолиб чиқади. Маълумки Хемингуэй бунақанги мусобақаларда доим ғолиб чиқарди.

Ҳафталик дастурининг энг муҳим танлови бу «Хем ота» сайлашдир. Бу адибга жуда ҳам ўхшаш одамни топишдан иборат.

Танлов ҳалол бўлсин учун ёзувчининг қариндошларидан бири таклиф этилади. Яқинда тугаган «Хемингуэй ҳафтаси — 94» да адибнинг 37 ёшли жияни Энн Хемингуэй Фауэр ҳакамлик қилди. Танловда нафақат флоридалик, балки бошқа штатлардан ҳам келган 48 киши иштирок этди. Лекин Флориданинг Таверниер шаҳридан келган Жон Петерсен «Хем ота»деб эълон қилинди. Энди у келгуси йилгача «Хемингуэй» бўлиб юради.

Буюк адиб ўзига хос яшаган, ўзига хос ижод этган эди. Унинг хотираси ҳам ўзига хос нишонланаяпти. Унутиб юборгандан кўра шу ҳам минг марта аъло!

Турсун АБДУЛЛАЕВ тайёрлади.

Ҳозир ўлкамизда узум айни пишиб етилган палла. Шу боис шаҳримиздаги қайси бир бозорга борманг, турли хилдаги ширин-шакар, қаҳрабо узумлар савдо қилинаётганининг гувоҳи бўласиз. Сиз суратда кўриб турган бу истараси иссиқ қиз дастурхонни ўлкамизнинг ажойиб неъмати билан безаш учун узум харид қилмоқда.

Виктор Багаев олган сурат.

** Ноботот оламида*

УЗУМДАН... МУОЛАЖА

Ширин-шакарлиги билан қадим-қадимдан донг таратган узум нафақат ёз неъмати, балки шифобахш муолажа эканлигини ҳам биласизми? Эрамиздан 500 йил илгари қадимги Греция алломаси Сафокол ажойиб сифатларини мақтаб ўтган узумнинг жуда кўп турлари доимо дастурхонимизни безаб келмоқда.

Италиянинг Мерано шаҳрида эса 1840 йилдан бери узум терапияси мактаби фаолият кўрсатиб келмоқда. Бу ерда ҳатто ана шундай муолажалар олувчи беморлар учун махсус муассаса ишлаб турибди. Шифобахш дори сифатида эса катта-катта мевали, қора узумлардан фойдаланилади. Мерано ҳудудида етиштирилаётган узумни истеъмол қилган кишидаги моддалар алмашинуви яхшиланиб, қувватини тиклайди. Узум — бу қанд, органик кислоталар, турли хил дармондорилар демакдир. Масалан, Мерано узуми 79,1 фоиз сув, 14,3 фоиз қанддан иборат. Шу боис ҳам унинг шифобахш хусусиятлари кўп бўлиши табиий.

Чарчаганда ҳордиқ чиқаришнинг энг яхши усули, италиялик мутахассисларнинг таъкидлашича, узум терапиясидан фойдаланишдир. Бундай муолажа асаб системасининг тикланишида жуда яхши натижалар беради. Бир курс даволаниш 4—6 ҳафтага мўлжалланган. Қуёш нурларидан баҳраманд бўлиб етишган ҳосил кам қувватликни тиклашда ҳам асқотади. Чунки организм дармондорилар ва қанддан катта рағбат олади. Шифокорлар узум терапиясини таом ейилгандан кейин қабул қилиш ҳам яхши самара беришини таъкидлашмоқда. Чунки узум ошқозонда кислота миқдори кўпайиб кетганда уни нормал ҳолга келтириш учун жуда фойдалидир. Киши семириб кетганда ҳам бундай усулдан баҳраманд бўлса, ортиқча «тошни» ташлаши мумкин.

Узум нафақат катталар, балки болалар ва гўдаклар саломатлиги учун ҳам жуда фойдалидир. Бу неъматнинг шарбати болаларни керакли дармондорилар билан таъминлайди. Улар эса бундай ширин шарбатни ҳеч қачон рад этишмайди. Узум терапияси ўрнига шарбат қабул қилаётганда шуни ёдда тутиш зарурки, бир килограмм мевадан 650 грамм шарбат олинади. Бундай ичимлик узум бўлмаган пайтда, айниқса қиш фаслида яхши истеъмол қилинади.

Шавкат САЪДИЕВ.

БУ—ҚИЗИҚ

ОРТИҚЧА «ЮК»ДАН ҚУТИЛГАЧ

Дунёдаги энг оғир вазнли аёл ҳисобланган америкалик Кэрол Ягер ортиқча юкдан қутулиш йўлида анча-мунча муваффақиятларга эришди. Махсус клиникага ётқизилишидан олдин у 539 килограмм тош босган эди, ўзига хос даволаш босқичларидан сўнг эса оғирлиги икки баравар камайди. Энг асосийси — ҳозир Ягер хоним бошқаларнинг кўмагисиз, ўзи юра олади. Ҳазил гапми ахир, клиникага етказишда 15 нафар ўт ўчирувчи уни брезент гиламчага солиб, зўрға судраган эдилар.

АЙБИНИ ЮВДИ

Узоқ йиллар мобайнида цирк ва кинофильмлар учун дельфинларни ўргатган америкалик Ричард О'Барри ниҳоят ўз касби юзасидан қатъий бир тўхтамга келди: тутқунликнинг ҳар қандай кўриниши ҳам бу ақлли ва вафодор жониворларнинг яшаш муддатини қисқартирар, ҳатто уларнинг ўз-ўзини ҳалок этишга ҳам мажбур этаркан. Чунки дунёдаги энг уюшқоқ мавжудотлардан ҳисобланган дельфинлар жуфт ва тўдаларисиз яшай олмайдилар. Шундан сўнг О'Барри дельфинларни қутқаришга бел боғлади. Унинг бу ҳаракати томошалардан катта фойда кўрувчи корчалонлар билан муносабатларининг бузилишига сабаб бўлди. Лекин у астойдил курашди, пулини, вақтини, кучини ҳам аямади. Бунинг эвазига эса қутқарган дельфинлари олдида у ўзининг айбларини ювгандек эркин ҳис этмоқда.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ тайёрлаган.

** Эҳтиёт бўлинг, фирибгар*

«ЛАНДОВУР ДЕБ ЎЙЛАБМИЗ»

Исматулла билан Баҳодир асли самарқандлик йигитлар, ҳарбий хизматни Афғонистонда ўташган. Шу туфайли ҳар йили ёзда пойтахтда саломатликларини тиклаб қайтишади: Бу сафар ҳам ёмон дам олишмади. Уйга қайтарда «Тошкент» автовокзалига келишди. Ҳар сафаргидай вокзал одам билан гавжум. Бунинг устига қуёш ерни тандирдай қиздирмоқда. Одамлар манзилга тезроқ етиб олиш илинжида. Шу пайт улар ёнига олифтанамо йигит яқинлашиб деди:

— Йўл бўлсин, йигитлар?

— Самарқандга, Булунғур шаҳрига, — деди Баҳодир.

— Жуда яхши, ўтиринглар, ўзим элтиб қўяман, — деди ҳожатбарор йигит сал нарида турган оқ «Жигули»сига имо қилиб.

— Йўл ҳақи қандай бўлади, — сўради Исматулла.

— Автобус чиптаси пулини берсанглар бас.

Йигитлар ҳайрат аралаш бир-бирларига қараб қолишди. Автобус пули? Ахир бу сув текин-ку!

Улар ҳеч нарсадан шубҳаланмай машинага ўтиришди. «Жигули» эгаси яна бир йўловчи топиш учун кетди. Сал ўтмай Самарқандга борувчи яна бир мижоз — етмиш ёшлар атрофидаги чол олди ўриндиққа ўтирди. «Яна бир йўловчи топай, кейин йўлга тушамиз» деди ҳожатбарор. «Тезроқ топа қол, акс ҳолда автобусда кетаман» дея дўқ урган бўлди унга қария. Учинчи мижоз ҳам тезда топила қолди. Баҳодирнинг чап томонига ёши 30—35 лар атрофида, кўринишидан ўта маданиятли одам ўтирди. Қўлидаги қора дипломат ҳамда қаншаридаги шаффоф кўзойнагини кўриб «Доцент бўлса керак» деб ўйлади Исматулла.

Машина йўлга тушди. Шаҳардан чиққан ҳам эдиларки, ҳайдовчи зорланиб қолди:

— Биродарлар, хафа бўлмайсизлар, машинамнинг мойини алмаштириб олмасам бўлмайди, беш дақиқа сабр қиласизлар энди.

— Ҳаҳ, автобусда кетаверсам бўларкан, — пушаймон қилган бўлди қария.

Машина катта йўл четидаги мой алмаштириш шохобчаси ёнида тўхтаб, ҳайдовчи йўловчиларни ёлғиз қолдирди. Орага сукунат чўкди. Шу пайт қария зерикди шекилли йигитлар томон ўгирилиб:

— Самарқанд узоқ, келинглар, зерикмай кетиш учун карта ўйнаб кетамиз. Ютқазган йўлда кабоб олиб беради, тамадди қилиб оламиз, — деб қолди ва эски сумкасидан карта чиқарди.

Йигитлар аввалига кўнишмади, аммо чол тиқилинч қилавергач рози бўлишди.

— Ҳой, биродар, дипломатингни бериб тур, карта ўйнаб бўлиб қайтариб берамиз, — деди қария «доцент»га.

Бу гап «доцент»га ёқмади шекилли юзини четга ўгирди. Аммо қария барибир мақсадига эришди. Ўйин бошланди, биринчи қўлдан кейин ўйинга «доцент» ҳам қўшилди. Иккинчи қўл тарқатилгач Баҳодир қўлидаги карталарга қарадию ёнидаги Исматуллага «Карталарни ташла» деди. Ўзи ҳам қўлидаги карталарни ташлаб «Биз бу қўлни ўйнамаймиз, карталар терилган», деди.

Қария аввалига ҳайрон бўлди, аммо ўзини йўқотиб қўймади, карталар «терилмаган»ини айтиб ўзини оқлайверди. Йигитлар барибир кўнишмади. Қария дўқ қилиб ўйинни давом эттиришга мажбур қила бошлади. Баҳодирнинг тоқати тоқ бўлди шекилли қарияни жеркиб берди. Шу пайт кутилгун омадимиз чопди, бу қишлоқи йигитларнинг бор пулини шилиб оламиз» деб ўйлашган эди. Аммо улар Баҳодирнинг қимор ўйнаб катта бўлганини, бундай ўйинларни кўзини юмиб ўйнай олишини билишмас эди. Ахир бир қарашда карталарнинг тежилганини билиб олиш ҳар қандай картабознинг ҳам қўлидан келавермайди. Ниҳоят Баҳодир шарт қўйди: «Йўлда Жиззахда тўхтаймиз. Бир ўзим иккингизга қарши ўйнаб, охирги кийимларингача ютиб олмасам йигит эмасман. Рози бўлмасаларинг икковингни ҳам «сочиб» ташлайман».

Фирибгарлар чўчиб қолишди. Бир томони ашаддий картабозга дуч келишгани бўлса, иккинчи томони Баҳодир билан Исматулланинг бақувват жуссалари пишаётган ошга пашша туширган эди. Ваҳоланки, улар йигитларнинг пулини ўзларини рози қилиб шилиб олишмоқчи эди. Ниҳоят, тортишувдан энди иш чиқмаслигига иқмаганда орага «доцент» қўшилиб қариянинг ёнини ола бошлади. Икковлон йигитларни ўйнашга мажбур қилишар, акс ҳолда ёмон бўлишини айтиб қўрқитишарди. Энди ҳаммаси тушунарли эди. «Ҳаммаси уюштирилган. «Доцент» билан қариянинг тили бир. Балки анави ҳожатбарор ҳайдовчи ҳам шулар билан ҳамтовоқдир»,— ўйлади Исматулла.

Даҳанаки жанг бошланди. «Доцент» билан қария «Бурор бўлди шекилли «доцент»: «Бўлди йигитлар, сизларга тан бердик, биз ўйлаган одам эмас экансизлар. Биз сизларни кўрмадик, сиз бизларни кўрмадингиз, ёпиқлик қозон ёпиғлигича қолсин» деди. «Бизнинг тирикчилигимиз шу, — деди қария ҳам тан берганини билдириб, — автовокзалдан сизларга ўхшаган йўловчиларни топамиз, йўлда карта билан бор пулларини шилиб оламиз. Янгийўлга етганда мен уёғига бормайман деб машинадан тушиб қоламан, шеригим ҳам бир баҳона билан тушиб қолади. Ҳайдовчи эса манзилгача йўлкира қопламаслигини айтиб Тошкентга қайтаман деб туриб олади. Агар йўловчилар сал бундайроқ (ландовурроқ демоқчи) одамлар бўлса уларни ўзимиз зўрлик билан тушириб юбориб операцияни қайтадан бошлаймиз».

Шу пайт ҳожатбарор ҳайдовчи пайдо бўлиб, «Узр, озгина ушланиб қолдим» дея машинага ўтирди. Моторни ўт олдирган ҳам эдики, «доцент» унга буюрди:

— Автовокзалга ҳайда, улар биз ўйлаганлардан эмас экан.

Бу мақолани ёзишимиздан мақсад қизиқ бир ҳодисани ҳикоя қилиб бериш эмас. Ёки ёши бир жойга бориб қолган чолнинг фарзандлару набираларни панд-насиҳатлар билан яхши инсон бўлишга даъват этиш ўрнига тирикчиликнинг ифлос йўлига кирганини айтиб, маломат қилиш ҳам эмас. Муддаомиз— Исматулла билан Баҳодирга дуч келган фирибгарлардан бошқаларни ҳам огоҳ этишдир. Бензин ҳамда енгил машинанинг эҳтиёт қисмларига тақчиллик сезилиб турган ҳозирги пайтда қайси нодон сизни Тошкентдан Самарқандга автобус чиптаси нархига элтиб қўяди?! Кимдир қаердадир арзон хизмат ёки арзон мол таклиф этдими, демак, бу ерда нимадир бор. Арзонга учиб куйиб қолиш ҳеч гапмас. Ахир «Арзон шўрва татимас» деган нақл бежиз айтилмаган.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

** «02» хабар беради*

ЖИНОЯТ ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

● 4 сентябрь куни Миробод туманида жойлашган Миробод кўчасидаги уйларнинг биридан хонадон эгасига тегишли тилла тақинчоқлар ва спорт костюми ўғирланганлиги ҳақида туман ички ишлар бўлимига хабар қилинди. Туман милиция ходимларининг саъй-ҳаракатлари туфайли хонадон ўғриси аниқланиб қўлга олинди. Дастлабки тергов маълумотларига кўра ўғри иши ва яшаш жойининг тайини бўлмаган, 1976 йилда туғилган Е. К. бўлиб, ўғирланган буюмлар ашёвий далил сифатида олинди.

● 5 сентябрь куни Мирзо Улуғбек туманида туман милиция ходимларининг қидирув ишлари натижасида шу йилнинг 18 августидан бери қидирилаётган 1957 йилда туғилган А. Иноятов, 22 августдан бедарак йўқолган, 1975 йилда туғилган А. Жўраев ва 9 август куни бедарак йўқолган, 1969 йилда туғилган С. Тошпўлатовлар топилиб ота-оналарига соғ-саломат топширилди.

● Яна шу куни Ҳамза туманининг Тошкент Халқа йўлида «Аксус» фирмаси брокери бошқариб бораётган ГАЗ-31029 русумидаги автомашина велосипед ҳайдаб кетаётган 215-мактабнинг ўқувчиси У. Ҳамдамовни уриб юборди. Қаттиқ тан жароҳати олган ўқувчи бола касалхонада ўзига келмай оламдан кўз юмди. Автомобиль ичидаги йўловчи А. Шерматов ҳам тан жароҳати олиб касалхонага ётқизилди.

● 6 сентябрь куни соат 16 ларда номаълум киши Мирobод туманининг Фитрат кўчасида келаётган аёлнинг қулоқларидаги тилла зиракни юлиб олиб қочиб кетганлиги ҳақида хабар қилишди. Туман ички ишлар бўлими муниципал милиция ходимлари Жеттибоев ва Хўжиевларнинг саъй-ҳаракатлари туфайли 1974 йилда туғилган В. И. исмли кимса қўлга олиниб, босқинчидан тортиб олинган тилла зирак ашёвий далил сифатида олиниб, аёлга қайтариб берилди.

● 7 сентябрь куни соат 15 дан 40 дақиқа ўтганида Юнусобод туманининг 17-даҳасидаги уйларнинг бирида жойлашган электр ҳисоблагич номаълум киши томонидан ўғирлаб кетилганлиги ҳақида хабар олинди. Туман жиноят-қидирув бўлинмаси ходими Набиевнинг изланиши туфайли ҳеч қаерда ишининг тайини бўлмаган 1957 йилда туғилган В. Р. аниқланиб ушланди. Электр ҳисоблагич ашёвий далил сифатида олинди.

● 8 сентябрь куни Мирзо Улуғбек тумани Қорасув даҳасидаги уйларнинг бирида истиқомат қилувчи 1944 йилда туғилган Т. В. нинг хонадони тинтув қилинганида ундан «Вальтер» русумидаги пистолет ва унга тегишли 6,5 миллиметрлик 3 та ўқ топилиб, экспертиза хулосасига кўра ўқлар қўлда ясалганлиги аниқланди. Дастлабки тергов ишлари олиб борилмоқда.

● 9 сентябрь куни соат 15 ларда Юнусобод туманида жойлашган «Олой» деҳқон бозорида ҳеч қаерда ишламай юрган, 1973 йилда туғилган Пўлат Қ. 2 минг сўмга 100 АҚШ долларини сотаётганида Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармасининг жиноят-қидирув бошқармаси ходимлари томонидан қўлга олинди. Ҳозир қалбаки АҚШ доллари фуқаро Қ. га қандай қилиб тушиб қолганлиги аниқланмоқда.

● Яна шу куни Чилонзор даҳасидаги уйларнинг бирининг 5-қаватида 1958 йилда туғилган Александр Бахреев тушиб кетиб йиқилган жойида ҳалок бўлганлиги ҳақида туман ички ишлар бошқармасига хабар қилинди. Дастлабки тергов давомида унинг спиртли ичимликлар ичиб ойнадан тушиб кетганлиги, танасидаги тан жароҳатидан олдин бир кимса урганлиги маълум бўлгач, жиноят-қидирув хизмати ходимларининг изланишлари натижасида Бахреевнинг қотили аниқланди. Маълум бўлишича, улар Виктор Г. билан аввал спиртли ичимлик ичиб олишган. Сўнг ўрталарида низо чиқиб В. Г. калтаклагандан сўнг уни 5-қаватда жойлашган деразадан ташлаб юборганлиги маълум бўлди. Ҳеч қаерда ишламай юрган, муқаддам жиноят қилганлиги учун қамалиб чиққан 1967 йилда туғилган сирдарёлик Виктор Г. устидан жиноят иши қўзғатилди.

● 10 сентябрь куни Яланғоч даҳасидаги уйларнинг бирида Сурхондарё вилоятининг Термиз шаҳридан келган рассомчилик устахонаси ишчиси, 1966 йилда туғилган Ю. А. 11,8 грамм миқдорда марихуана, 11,5 грамм кўкнори, 9,2 грамм наша ва 3,8 грамм қорадори гиёвандлик моддалари билан Тошкент шаҳар ички ишлар Бош бошқармасининг жиноят-қидирув бошқармасц ходимлари томонидан қўлга олинди.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармасининг матбуот хизмати.

** Диққат, қидирув*

«ҚОЧОҚ»ЛАРНИ КЎРГАНЛАР БОРМИ?

Айрим ҳайдовчилар оғир йўл-транспорт ҳодисалари содир этиб, жабрланувчиларни ўз ҳолига ташлаб қочиб кетаётганларнинг ҳам гувоҳи бўлмоқдамиз.

Жумладан, 1994 йил 1 январь куни тунги соат бирларга яқин Акмал Икромов туманидаги Журжоний ва Розий кўчалари кесишган чорраҳада номаълум ҳайдовчи бошқарган «Мерседес» русумли автомашина 38 ёшли Б. Қосимовни уриб кетди. Йўл-транспорт ҳодисасида оғир тан жароҳати олган Қосимов вафот этди. Ҳайдовчи эса воқеа жойидан яширинган.

1994 йил 14 июнь куни тунги соат иккиларга яқин Аҳмад Дониш кўчасидаги 44-уй олдида номаълум ҳайдовчи бошқарган қизил рангли «ВАЗ-2105» ёки «ВАЗ-2107» русумли автомашина 66 ёшли Н. Тоҳировни уриб юборди. Ҳайдовчи юз берган воқеа ҳақида ички ишлар идораларига хабар бермасдан ва жабрланувчига ёрдам кўрсатмасдан қочиб кетган. Н. Тоҳиров олинган тан жароҳатидан вафот этди.

Ушбу ҳодисаларга беихтиёр кўзи тушган ёхуд улар ҳақида кейинчалик қандайдир маълумотларга эга бўлган шахслардан кўрган-билганлари ҳақида «02», 32-11-66, 56-66-07 рақамли телефонлар орқали хабар беришларини сўраймиз.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Станциялараро кабеллар тармоғида капитал таъмирлаш ишлари олиб борилиши муносабати билан **15 сентябрдан 20 октябргача** вақтинча **78-АТС** абонентларининг 5, 9, 6, 4 рақами билан бошланадиган йўналишларга чиқишлари ва бу йўналишлардан уларга тушишлари қийинлашади.

Шунингдек, **15 сентябрдан 15 октябргача 24, 34, 67-АТС** абонентларининг 9, 6, 5, 4, 8 рақами билан бошланадиган йўналишларга чиқишлари ва бу йўналишлардан уларга тушишлари қийинлашади.

Илтимос, абонент номери терилгандан сўнг «банд» сигналини олсангиз, камида 3—4 дақиқа ўтгандан сўнг қайта номерни теринг ва иложи борича кўрсатилган йўналишлар бўйича сўзлашувлар сонини камайтиришингизни сўраймиз.

ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИДАН ФОЙДАЛАНИШДАГИ ВАҚТИНЧАЛИК НОҚУЛАЙЛИКЛАР УЧУН УЗР СЎРАЙМИЗ.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ ВА РАДИОЛАШТИРИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ.

Жамғарма банки

НАҚД ПУЛСИЗ ҲИСОБОТ — ЗАМОНАВИЙ КИШИНИНГ ИШ УСЛУБИДИР!

ЎЗБЕКИСТОН ЖАМҒАРМА БАНКИ РЕСПУБЛИКАДА ЯШОВЧИЛАРГА ҲИСОБ ЧЕКЛАРИ ВА ЧЕК КИТОБЧАЛАРИНИ БЕРМОҚДА.

Ёнингизда йирик пулларни олиб юришга ҳожат қолмайди.

Сиз ҳисоб чеки ва чек китобчасидаги чек билан ҳар қандай қимматбаҳо мол ёки хизмат турлари учун темир йўл, ҳаво транспортида йўл ҳамда юк ташиш ҳақи учун ҳисоблашишингиз мумкин.

Агар Сизга яна нақд пул керак бўлиб қолса, Сизнинг чекингиз бўйича нақд пулни республиканинг ҳар қандай Жамғарма банки муассасалари беради.

Чек китобчаси ёки ҳисоб чекини йўқотсангиз, Сиз пулни эмас, фақат ҳисоб чеки ва чек китобчасини йўқотган бўласиз.

НАҚД ПУЛ БИЛАН БЎЛГАН ТАШВИШ ВА ХАВОТИРЛАРИНГИЗНИ ЖАМҒАРМА БАНКИГА ҲАВОЛА ҚИЛИНГ!

ЖАМҒАРМА БАНКИНИНГ ТОШКЕНТ ШАҲАР БОШҚАРМАСИ.

ВАЗИРЛИК, ИДОРАЛАР, КОРПОРАЦИЯЛАР, УЮШМАЛАР, КОРХОНАЛАР, ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАР РАҲБАРЛАРИ ВА ХУСУСИЙ ШАХСЛАР

ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 22 июлда 380-сонли «1941—1945 йиллардаги урушда фашизм устидан қозонилган Ғалабанинг 50 йиллигига тайёргарлик кўриш ва уни нишонлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига асосан Республика фахрийлар ташкилотлари уюшмаси кенгаши ҳузурида уруш фахрийларига, ҳалок бўлган жангчиларнинг оилаларига ва фронт орқаси меҳнаткашларига моддий ёрдам кўрсатиш мақсадида

МАХСУС СЧЁТ ОЧИЛДИ

Махсус счётнинг пул-маблағи вазирлар, идоралар, корпорациялар, уюшмалар, корхоналар, диний ташкилотлар ва хусусий шахсларнинг пул улушлари ва хайр-эҳсонлари ҳисобига йиғилади.

АГАРДА СИЗ РАҲБАРЛИК ҚИЛАЁТГАН ЖАМОА АНА ШУ ХАЙРЛИ ИШГА ЎЗ МУНОСИБ ҲИССАСИНИ ҚЎШИШНИ ЛОЗИМ ТОПСА, ШУ МАҚСАДДА АЖРАТГАН МАБЛАҒИНГИЗНИ ҚУЙИДАГИ МАХСУС СЧЕТГА ЎТКАЗИШИНГИЗНИ ИЛТИМОС ҚИЛАМИЗ:

Счёт № 000700910 «Узпрофбанк» МФО 172646728.

кор/сч. № 700161428 МФО Юльчинское отд. ЦБ МФО 17264146

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАХРИЙЛАР ТАШКИЛОТЛАРИ УЮШМАСИ.

ХУСУСИЙ ЭЪЛОНЛАР

● Янгийўл шаҳри марказида 2 қаватли планли уй сотилади. 1-қаватда гараж, ҳаммом, ошхона, 2-қаватда айвонча, 4 та хона жойлашган. Хоналарнинг 1 таси 40 кв. м., 2 таси 15 кв. м. дан, 1 таси 10 кв. м. Навеси 60 кв. м, машина билан кириш мумкин. Шу уй сотилади ёки ижарага берилади. Янгийўл шаҳри, А. Қаҳҳор кўчаси, 35-уйга мурожаат қилинг («Мельничная» бекати).

* * *

● Метронинг М. Горький бекати яқинида 4 сотихли участка сотилади. Телефон, машина кирадиган йўлаги бор, канализацияга уланган, шунингдек «Юнусободда» 2 хонали кооп. кв. ра сотилади. (1-қават, ертўласи, телефони бор), тел. 22-41-33, 68-96-15.

* * *

● «Юнусобод—-18» да ғиштин 4 қаватли кооп уйнинг 4-қаватидаги 2 хонали, катта балконли, паркет полли кв. ра баъзи мебеллари билан бирга сотилади. Тел. 23-55-92.

* * *

● «Қорақамиш 1/4» 3-қаватдаги 4 хонали кв. рани 2 хонали кв-рага алмаштираман. Тел. 48-43-89.

* * *

● 3 хонали уй сотилади. Ошхона, ванна, табиий газ, водопровод, машина кирадиган йўлак бор. Шанба ва якшанба кунлари исталган пайтда кўриш мумкин. Миробод тумани, 19 февраль кўчаси, 38.

* * *

● Шаҳар марказида барча қулайликлари бўлган планли уй, Германия мебели сотилади, тел. 55-84-29.

Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти жамоаси муҳаррир Ҳ. Маҳмудовага падари бузруквори

Маҳмуджон ХОЛМАТ ўғлининг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича~ 56-54-68, 32-56-66.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилиншингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Буюртма Г—1138. ● Босмага бериш вақти 11.30. ● Босмага берилди 12.30. 1 2 3 4 5 6.